

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ, ПРАКТИКИ ТА ПЕРЕКЛАДУ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

До захисту допущено:

Завідувач кафедри

Гелена Людвигівна Лисенко

«__» _____ 20__ р.

Дипломна робота
на здобуття ступеня бакалавра
за освітньо-професійною програмою «Германські мови та літератури
(переклад включно), перша — німецька»
спеціальності 035 «Філологія»
на тему: «Комп'ютерна грамотність перекладача (на прикладі проєкту з
технічного перекладу)»

Виконав:

студент ІV курсу, групи ЛН-61
Залужний Роман Геннадійович

Керівник:

Доцент, кандидат філологічних наук,
Івашкевич Леся Сергіївна

Рецензент:

Доцент, кандидат педагогічних наук,
Тікан Яна Гаврилівна

Засвідчую, що у цій дипломній роботі
немає запозичень з праць інших авторів
без відповідних посилань.

Студент _____

Київ 2020 року

**Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Факультет лінгвістики**

Кафедра теорії, практики та перекладу німецької мови
Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Спеціальність – 035 «Філологія»

Освітньо-професійна програма «Германські мови та літератури (переклад включно), перша — німецька»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Гелена Людвигівна Лисенко

«___» _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ

на дипломну роботу студенту

Залужному Роману Геннадійовичу

1. Тема роботи «Комп'ютерна грамотність перекладача (на прикладі проєкту з технічного перекладу)», керівник роботи Івашкевич Леся Сергіївна, кандидат філологічних наук, доцент, затверджені наказом по університету від «___» _____ 20__ р. № _____

2. Термін подання студентом роботи _____

3. Вихідні дані до роботи

Перекладацький проєкт обсягом 3500 перекладацьких слів.

4. Зміст роботи

Поетапне виконання перекладу із застосуванням відповідних перекладацьких програм та визначення компетенцій та знань, окрім власне лінгвістичних, необхідних перекладачеві для роботи в сучасних реаліях індустрії.

5. Перелік ілюстративного матеріалу (із зазначенням плакатів, презентацій тощо)

Презентація для супроводу під час захисту.

6. Дата видачі завдання 17.02.2020

Календарний план

№ з/п	Назва етапів виконання дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Подання теоретичної частини роботи на перевірку науковому керівнику	23.03.2020	
2	Подання практичної частини роботи на перевірку науковому керівнику	4.05.2020	
3	Подання дипломної роботи на перевірку на плагіат	25.05.2020	
4	Подання дипломної роботи на рецензування	1.06.2020	

Студент

Роман ЗАЛУЖНИЙ

Керівник

Леся ІВАШКЕВИЧ

ЗМІСТ

KURZREFERAT	6
ВСТУП	9
РОЗДІЛ 1 ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ ПРОЦЕС ТА ІНСТРУМЕНТИ ЙОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	12
1.1 Процес перекладу	12
1.2 Аналіз вихідних файлів.....	13
1.3 Переклад	16
1.3.1 CAT-інструменти.....	16
1.3.2 Перекладацька пам'ять	17
1.3.3 Засоби керування термінологією	20
1.4 Різновиди CAT-інструментів.....	21
1.5 Автоматичні перевірки.....	24
Висновки до розділу 1	25
РОЗДІЛ 2 ТЕНДЕНЦІЇ В ПЕРЕКЛАДІ. МАШИННИЙ ПЕРЕКЛАД	26
2.1 Сучасні позиції CAT-інструментів	26
2.2 Впровадження машинного перекладу	28
2.3 Засоби автоматизації для дотримання стилю вихідного тексту в тексті перекладу	30
Висновки до розділу 2	33
РОЗДІЛ 3 РОБОТА З ПЕРЕКЛАДАЦЬКИМ ПРОЄКТОМ	34
3.1 Попередня обробка файлів	34
3.2 Переклад	41
3.3 Перевірка якості.....	47
3.4 Задача проєкту	52
Висновки до розділу 3	52
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	54
ZUSAMMENFASSUNG	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	58
ДОДАТОК А.....	62

ДОДАТОК Б.....	63
ДОДАТОК В.....	64
ДОДАТОК Г.....	65
ДОДАТОК Г.....	66
ДОДАТОК Д.....	67

KURZREFERAT

Zaluzhnyi R. G. Computerkompetenzen eines Übersetzers (am Beispiel eines technischen Übersetzungsprojekts). Bachelordiplomarbeit — Nationale Technische Universität «Igor Sikorsky Kyjiewer Polytechnisches Institut», Kiew, 2020.

Im modernen Zeitalter der Globalisierung und der Informationsexplosion, wenn die Menge der zur Verfügung stehenden Daten der Menschheit sich alle 5-10 Jahre verdoppelt, wird die Rolle der Automatisierung der Übersetzung und maschineller Übersetzung immer größer. Die Geschwindigkeit der Informationsverbreitung und ihre Qualität hängen von der korrekten und effektiven Interaktion des Übersetzers mit verschiedenen Werkzeugen ab. Der Übersetzungsprozess in seinem aktuellen Zustand erfordert eine große Anzahl von Kompetenzen, Wissen und Fähigkeiten, die es erlauben, ein wettbewerbsfähiges und qualitativ hochwertiges Produkt als Ergebnis der Arbeit zu schaffen.

Die Relevanz der Forschung besteht in der weitgehenden Anwendung der Computertechnologien im modernen Übersetzungsprozess. Während der Arbeit verwendet der Übersetzer spezielle Software mit unterschiedlichen Funktionen, die den Übersetzungsprozess verbessern, optimieren und die Qualität der fertigen Übersetzung sicherstellen sollen. Grundlegendes Verständnis der Funktionsweise eines modernen Übersetzungsbüros oder der Abfolge der Handlungen des freiberuflichen Übersetzers und die Fähigkeit, maschinelle Übersetzungsprogramme zu verwenden, erleichtern den Einstieg in dieses Gebiet und verkürzen die Ausbildungszeit am Arbeitsplatz. Tieferes Wissen über verschiedene CAT-Instrumente erhöht die Produktivität des Übersetzers und die Qualität seiner Arbeit erheblich. Dies bestimmt das Wachstum seiner Wettbewerbsfähigkeit und folglich den Wert seiner Arbeit auf dem Markt der Übersetzungsdienstleistungen.

Ziel der Forschung ist es, die Kompetenzen zu identifizieren und zusammenzufassen, die ein Übersetzer für erfolgreiche berufliche Tätigkeit im modernen Übersetzungsprozess benötigt.

Das Ziel der Forschung beinhaltet folgende **Aufgaben**.

1. Die Hauptschritte des modernen Übersetzungsprozesses zu identifizieren.
2. Die notwendigen Kompetenzen für jeden Schritt der Übersetzung herauszufinden.
3. Verschiedene Arten von Programmen, die bei der Übersetzung verwendet werden, zu beschreiben.
4. Die Umsetzung der beschriebenen Kompetenzen in einem praktischen Übersetzungsprojekt zu überprüfen.
5. Die gesammelten Kenntnisse über extralinguale Kompetenzen des Übersetzers zu systematisieren und zu verallgemeinern.

Der Forschungsgegenstand sind Kompetenzen, über die ein Übersetzer bei der Arbeit mit Übersetzungsprogrammen verfügen muss.

Als Forschungsobjekt ergaben sich die Arbeitsschritte des modernen Übersetzungsprozesses und die entsprechenden CAT- Instrumente.

Zum Forschungsmaterial wurde ein Übersetzungsprojekt, das durch alle Schritte mit Hilfe der Programmen unterschiedlicher Spezialisierung durchgeführt wurde: Texterkennungswerkzeuge (ABBYY FineReader), proprietäre (SDL Trados Studio, memoQ, XLIFF-Editor für Übersetzungsarbeitsbereiche) und online CAT-Tools (Smartcat.ai, Crowdin.com), Qualitätskontrolle (Xbench, Linguistic ToolBox).

Folgende **Untersuchungsmethoden** wurden verwendet: Beobachtungsmethode (Bestimmung der Phasen des Übersetzungsprozesses und der verwendeten Software); Analyse (Herausfinden, ob Software angemessen ist); beschreibende Methode (Beschreibung der Programmfunktionalität); vergleichende Methode (Vergleich verschiedener Programme und Entdeckung ihrer Vor- und Nachteile).

Die praktische Bedeutung der Forschung liegt in der Möglichkeit, den in der Arbeit vorgestellte Übersetzungsansatz in praktischen Kursen der Übersetzung und Informationstechnologien im Übersetzen umzusetzen. Die erhaltenen

Ergebnisse können auch als Grundlage für eine detailliertere Untersuchung der Prozesse jeder Stufe der Übersetzung oder der Übersetzungsprogramme dienen.

Die Arbeit hat nachgewiesen, dass der Übersetzer die Prinzipien der Funktionsweise und Anwendung von CAT-Tools, Terminologiedatenbanken, Translation Memorys, maschineller Übersetzung, Dateiverarbeitungsprogramme und Qualitätssicherungstools verstehen muss. Der richtige Einsatz der genannten Softwareinstrumente erhöht die Produktivität des Übersetzers, die Qualität der fertigen Übersetzung und ermöglicht die Ausführung bestimmter Aufgaben zu automatisieren.

Schlüsselwörter: *CAT-Tool, QA-Programm, SDL Trados, Übersetzungsprozess, Übersetzerkompetenzen, Translation Memory, Terminologiedatenbank, Übersetzungsprojekt.*

ВСТУП

У сучасну епоху глобалізації та інформаційного вибуху, коли обсяг даних, доступних людству, подвоюється кожні 5–10 років, засоби автоматизації перекладу та машинного перекладу набувають все більшого значення. Саме від правильної та ефективної взаємодії перекладача з різними інструментами залежить швидкість поширення інформації та її якість.

Перекладацький процес у сучасному стані потребує від виконавця великої кількості компетенцій, знань і вмінь, щоб створювати в результаті роботи конкурентоспроможний і якісний продукт. До них входять, окрім власне знання мови, вміння працювати з різними типами файлів, які використовуються під час перекладу, володіння спеціальними технічними засобами, здатність виконувати низку перевірок, навички організації та керування проєктами тощо.

Унаслідок прийняття закону про забезпечення функціонування української мови як державної зростатиме потреба у кваліфікованих перекладачах програмного забезпечення, веб-сайтів і технічної документації. Кожна із цих категорій має власні особливості та передбачає використання спеціалізованих САТ-інструментів. Тому перекладачам-початківцям, які бажають закріпитися в цій сфері, слід знайомитися з різними сценаріями застосування таких програм та використовувати їх на практиці, наприклад, під час навчального процесу та самостійної роботи.

Теоретичною базою роботи слугують праці дослідників та професіоналів-практиків із галузі перекладу (Ральф Крюгер [16], [17], Алан Мелбі [22], [23], Рафа Ломбардіно [20], Карлос да Сілва Кардозо Тейшейра [31], Ентоні Пім [26], [27]), а також документація до програм із відкритого доступу.

Актуальність дослідження обумовлена, в першу чергу, високим рівнем застосування комп'ютерних технологій у сучасному процесі перекладу. Під час роботи перекладач використовує програми з різним

функціоналом, які призначені для поліпшення, оптимізації та забезпечення якості процесу перекладу. Базове розуміння принципів роботи сучасного перекладацького бюро або робочих кроків перекладача-фрилансера та вміння користуватися програмами автоматизованого перекладу значно полегшують початок роботи у цій галузі та скорочують термін навчання в ході роботи. Більш глибокі знання різних CAT-інструментів і прикладних засобів суттєво збільшують продуктивність перекладача, якість його роботи, що зумовлює зростання його конкурентоспроможності та, як наслідок, вартості його праці на ринку перекладацьких послуг. Вивчення таких програм у ході підготовки майбутніх перекладачів надаватиме їм істотну конкурентну перевагу.

Мета дослідження — виявлення та узагальнення компетенцій, необхідних перекладачеві для успішної професійної діяльності в сучасній перекладацькій галузі.

Мета передбачає виконання наведених нижче завдань.

1. Визначити основні етапи сучасного перекладацького процесу.
2. З'ясувати компетенції, необхідні перекладачеві на кожному етапі.
3. Описати різні види програм, які використовуються під час перекладу та прийоми роботи з ними.
4. Перевірити реалізацію описаних компетенцій на практичному перекладацькому проєкті.
5. Систематизувати та узагальнити накопичені знання про екстралінгвальні компетенції перекладача.

Об'єктом дослідження стали робочі стадії сучасного перекладацького процесу і відповідні їм CAT-інструменти (засоби автоматизованого перекладу).

Предметом дослідження є компетенції, якими повинен володіти перекладач під час роботи з перекладацькими програмами.

Матеріалом дослідження став перекладацький проєкт, виконаний у всіх його стадіях за допомогою програм різної спеціалізації: засоби розпізнавання тексту (ABBY FineReader), пропрієтарні десктопові (SDL Trados Studio, memoQ, Translation Workspace XLIFF Editor) та онлайнові (Smartcat.ai, crowdin.com) CAT-інструменти, засоби перевірки якості (Xbench, Linguistic ToolBox).

Методи дослідження. У роботі було використано такі наукові методи: метод спостереження (визначення основних етапів перекладацького процесу та застосовуваного програмного забезпечення), метод аналізу (визначення функціоналу ПЗ визначався та доцільності його використання під час роботи з різними типами файлів і проєктів), описовий метод (опис розгортання кожної стадії процесу перекладу), зіставний метод (порівняння різних програм та визначення їх переваг і недоліків під час певних видів роботи).

Практичне значення дослідження полягає у можливості впровадження підходу, представленого у роботі, у навчальні курси з перекладу та інформаційних технологій у перекладі. Також здобуті результати можуть слугувати базою для більш детального вивчення процесів кожного окремого етапу перекладу або перекладацьких програм.

Апробація роботи. Основні теоретичні та практичні положення висвітлено у статті «Перекладацький процес і інструменти його забезпечення» у науковому журналі «Молодий вчений» № 4 (80) квітень, 2020 року [3] та представлено на конференції «Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Том VIII: діалог у розвитку науки та освіти», Конін — Ужгород — Київ — Херсон, 2020 рік [2]. Також робота брала участь у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт зі спеціальності «Переклад» Львівського національного університету [1].

Робота складається зі вступу, трьох розділів із висновками до них, загальних висновків, списку використаних джерел (33 найменування) і додатків. Загальний обсяг роботи — 67 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ ПРОЦЕС ТА ІНСТРУМЕНТИ ЙОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1.1 Процес перекладу

Наразі майже всі професійні перекладачі використовують комп'ютери та комп'ютерні технології під час своєї роботи [11].

Відтоді як дослідники Хатчінс і Сомерс [13] на початку 1990-х представили свій варіант континуума автоматизації перекладу, перекладацька галузь повільно, але з невпинним прискоренням відійшла від традиційного перекладу людьми до автоматизації цього процесу. Тим часом досягнуто такого високого ступеня автоматизації, що перекладацький процес дедалі більше осмислюється як форма взаємодії людина-машина [21] або перекладач-машина [9]. Для перекладачів це передбачає кардинальну зміну в їхньому робочому процесі та необхідних навичках. Передумови для посилення автоматизації перекладу надходять з двох різних напрямків; з одного боку — це постійний розвиток нових та потужних перекладацьких інструментів, а з іншого — накопичення та доступ до великих обсягів електронних перекладацьких даних.

Перекладацькі інструменти у різних їх формах можуть застосовуватися на всіх етапах сучасного процесу технічного перекладу. Однак це залежить від перекладацько-підготовчої діяльності, як-от створення корпусів паралельних текстів, сполучення вихідних та цільових текстів або термінологічний аналіз технічних документів під час етапу фактичного перекладу, а також пост-редагування.

Процес перекладу складається з кількох послідовних етапів, які відрізняються за своєю специфікою один від одного та потребують застосування різних інструментів автоматизованого перекладу. За типом завдання їх можна розподілити на 6 видів: аналіз вихідних файлів, власне

переклад, редагування, вичитування, виконання автоматичних перевірок і верстання кінцевих документів [12].

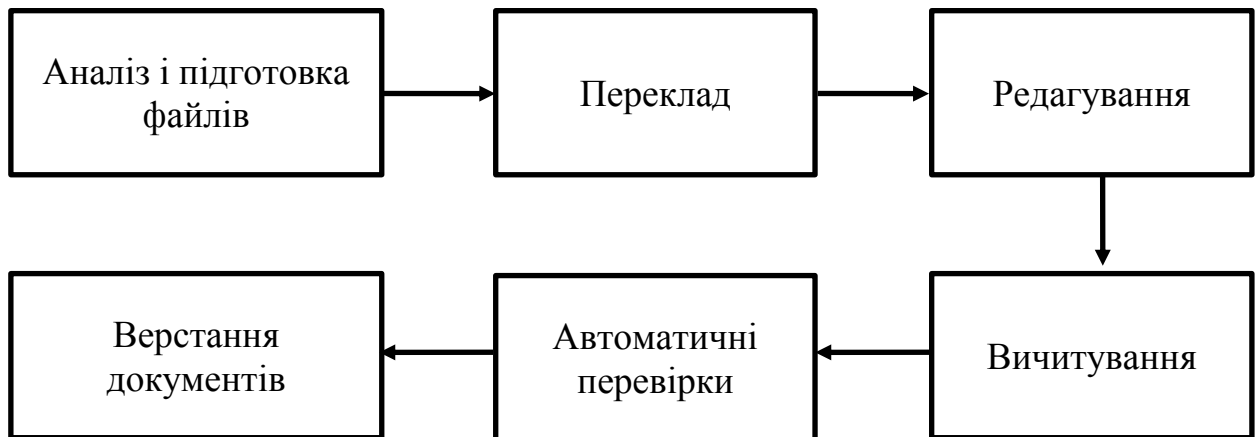

Рис. 1.1. Послідовність етапів перекладу

Кожен етап потребує використання певних комп'ютерних програм. З метою формування уявлення, що відбувається на кожному з етапів і які саме програми використовуються, розглянемо кожен із них окремо.

1.2 Аналіз вихідних файлів

Замовники та клієнти, які мають досвід співпраці з бюро перекладів, одразу надсилають файли, готові до перекладу. Бюро перекладів або перекладачеві потрібно лише пересвідчитися в їх сумісності з програмним забезпеченням, встановленим на робочих станціях, за необхідності — повторно підрахувати слова/символи та відсотки збігів. Під час роботи з новим типом файлу вперше слід також виконати так званий псевдопереклад, тобто перевірити, чи можливо взагалі згенерувати без помилок файл для експорту, якщо потрібно доставити замовнику не двомовні робочі файли, а вже кінцевий документ. До того ж використання псевдоперекладу має сенс під час роботи над програмним забезпеченням, щоб завчасно розуміти, чи достатньо місця у відведених полях для тексту, наприклад, кирилицею, а

також переконатися, чи всі фрагменти тексту імпортовано належним чином [25].

Часто замовник, у якого немає досвіду співпраці з перекладацькими агенціями, надсилає для перекладу файл, не звертаючи уваги на його формат. Однак чи не найважливіше розуміти, яких зусиль потребує файл для обробки різними програмами. Частий випадок, наприклад, — відскановані документи у форматі зображень або PDF. У такому разі необхідно спершу розпізнати текст, форматувати згідно з оригіналом та перевести в двомовний формат для перекладу.

Безперечно, для цього завдання можна скористатися стандартними програмами набору Microsoft Office, як от Word, Excel або звичайним текстовим редактором. Але якщо взяти до уваги середньостатистичну швидкість друку 200 знаків (або 40 слів) на хвилину [6], то на обробку загальноприйнятої перекладацької сторінки (1800 знаків) знадобиться 9 хвилин без урахування часу на форматування відповідно до оригіналу. Для порівняння, середньостатистична швидкість роботи перекладача становить 250 слів на годину або 8 сторінок на добу [32]. Таким чином, після простого підрахунку стає зрозуміло, що на кожні 10 друкарських сторінок агенції знадобиться додаткові півтори години робочого часу для обробки файлів невідповідного формату. Це призводить до збільшення витрат і, як наслідок, впливає на кінцеву вартість послуг.

Щоб уникнути непотрібних витрат, існує велика кількість як окремих програм, так і мережевих сервісів. Серед них, зокрема:

- Kofax OmniPage — програма, призначена для оптимізації робочих процесів підприємств і організацій;
- ABBYY FineReader — одна з перших програм розпізнавання тексту на ринку, здатна працювати з багатьма форматами, має онлайн-версію з певними обмеженнями;
- Adobe Acrobat Pro DC — рішення від провідної компанії-виробника ПЗ Adobe з великою кількістю функцій, яке може працювати зі хмарою;

- FreeOCR — безкоштовна альтернатива, побудована на рушію Tesseract від компанії Google.

Щоб визначити компетенції, якими повинен володіти перекладач на цьому етапі, розглянемо один із цих інструментів для автоматизації процесу — програму оптичного розпізнавання тексту ABBYY FineReader. Згідно з власними даними компанії ABBYY, її використовує третина компаній із списку Forbes 100 та понад 50 мільйонів осіб із понад 200 країн [33].

Програма ABBYY FineReader дає змогу швидко й чітко розпізнавати відсканований текст або документи з фотографій і перетворює їх в електронні файли, які можна редагувати, або файли PDF із функцією пошуку. Технологія Adaptive Document Recognition Technology сприяє збереженню початкової структури документів, що складаються з кількох сторінок. Це також стосується розміщених у тексті таблиць, приміток, нумерації, змісту, порядку сторінок, положення блоків тексту тощо.

ABBYY FineReader підтримує розпізнавання тексту в таких форматах:

- PDF, включно з PDF/A, PDF/UA;
- зображення TIFF, JPEG, PNG, BMP, PCX, GIF, DjVu, XPS;
- документи, доступні для редагування DOC(X), XLS(X), PPT(X), VSD(X), HTML, RTF, TXT, ODT, ODS, ODP.

Отримані текстові дані доступні для редагування як у самій програмі, так і у вигляді експортованих файлів, які можуть бути в одному з наведених вище форматів, а також у форматів електронних книг EPUB або FB2.

Уже на цьому етапі перекладач має володіти технічними знаннями про можливі типи файлів, а також вміти працювати з ними, щоб заощадити час та тим самим підвищити власну продуктивність або продуктивність команди, якщо мова йде про перекладацьке бюро.

Наступним кроком (або першим, якщо замовник одразу надіслав файли потрібного формату, без потреби їх розпізнавання / редагування) у підготовці до перекладу є створення проєктів та конвертація файлів у формат,

необхідний для роботи в одній із наявних у перекладача САТ-програм, або завантаження їх на сервер, якщо робота над ними відбуватиметься в онлайн-редакторі або із загальним доступом кількох перекладачів.

1.3 Переклад

Саме на цьому етапі від перекладача вимагається найбільше компетенцій, оскільки він є основним у цьому процесі, потребує найбільше часу та передбачає активну взаємодію з принаймні одним САТ-інструментом.

1.3.1 САТ-інструменти

Computer-assisted translation або *computer-aided translation* (САТ) є видом перекладу з однієї мови на іншу, за якого людина-перекладач користується комп'ютерним обладнанням задля оптимізації та здійснення перекладу [8]. Сучасні САТ-інструменти розроблені на основі великої кількості засобів, метою яких є прискорення роботи перекладача та підвищення його продуктивності шляхом виконання певних завдань за допомогою комп'ютера. Назва САТ-інструменти узагальнено позначає сучасні перекладацькі технології. Найяскравішим їх різновидом є «робоча станція перекладача», концепція, розроблена в кінці 1970-х років дослідниками Мартіном Кеєм і Аланом К. Мелбі [23]., яка є актуальною до сьогодні. Робоча станція складається з інтегрованого комп'ютерного середовища для перекладу файлів у електронному форматі, у центрі якого перебуває перекладач. Перші САТ-інструменти з'явилися у вигляді систем керування термінологією на початку 1990-х років [22]. Відтоді вони значно розвинулися та отримали додаткові функції, як от менеджмент проєктів і оцінка якості, а також можуть працювати з різними рушіями машинного перекладу.

Розглянемо деякі основні функції, щоб виявити їх роль у автоматизації системи перекладу та визначити компетенції, потрібні перекладачеві для їх належного застосування.

1.3.2 Перекладацька пам'ять

Необхідною функцією сучасної системи автоматизованого перекладу є застосування перекладацької пам'яті — двомовної бази даних перекладених вихідних текстів і їхніх відповідників цільовою мовою, яка пропонує схожі наявні сегменти під час перекладу нових текстів [15].

Перекладацька пам'ять ділить вихідний текст на одиниці, які називаються *сегменти*. Речення або аналогічна одиниця (наприклад, заголовок, елемент списку, посилання тощо) з вихідного тексту вважається окремим сегментом. Під час роботи перекладача над документом програма з перекладацькою пам'яттю по черзі відображає кожен вихідний сегмент та пропонує повторно використати попередні переклади, якщо в базі даних наявний такий самий або схожий вихідний сегмент. Якщо його немає, перекладач може самостійно ввести власний варіант перекладу для нового сегмента. Після завершення роботи над сегментом переклад зберігається до бази даних, і програма переходить до наступного сегмента. Перекладацька пам'ять переважно є простою базою даних, що містить поле із сегментом вихідною мовою, поле із сегментом цільовою мовою, а також поле з метаданими, як от дата створення, дата останнього використання, назва перекладача / проєкту / файлу тощо. Іншим варіантом створення перекладацької пам'яті є співставлення існуючих перекладених документів, замість їх поступового утворення й розширення під час роботи [10].

Такі можливості спричинили виникнення нових перекладацьких стратегій, які включають нелінійну обробку та переклад текстів [26], що задовольняє вимоги до глобального поширення вмісту. Новоутворені тексти стають нелінійними, оскільки вони «запозичені» із вже існуючих.

Міжнародний стандарт ISO 30042:2008 для формату перекладацької пам'яті — Translation Memory eXchange (TMX), який застосовується у більшості програм автоматизованого перекладу. Проте досить поширеними є також інші формати, як от SDLTM і MQTM. Хоча програми, які використовують перекладацькі пам'яті не формату TMX, мають засоби їх перетворення, під час підключення користувачу варто звертати увагу, який саме формат необхідний для вибраної програми. Використання несумісної перекладацької пам'яті зазвичай неможливе, тому необхідно слідкувати, щоб виконувалися вимоги до формату.

Збіги з перекладацькою пам'яттю, залежно від точності, поділяються на кілька типів, наведених нижче.

Без збігу. Коли у перекладацькій пам'яті немає сегменту, відсоток збігу якого перевищує встановлену межу. Для SDL Trados Studio, наприклад, ця межа за промовчанням складає 70 %, для memoQ — 50%.

Неточні збіги (≤ 99 %). Сегменти, які дещо відрізняються від збережених у перекладацькій пам'яті. Якщо відмінність незначна й полягає у різній пунктуації в кінці, тегах, пробілах або числах, значення буде близьке до 99 %. Значення 85--95 % свідчить про відмінність в одне слово, 75–84% — два слова, менше 75 % — понад два слова.

Повні або точні збіги (100 %). Вихідний текст сегмента точно такий, як і збіг із перекладацької пам'яті. Але його контекст або не співпадає, або в метаданих немає відомостей про нього.

Контекстні збіги (позначаються 101 % у програмах memoQ і Smartcat та CM у програмі SDL Trados Studio). Вихідний текст сегмента точно такий, як і збіг із перекладацької пам'яті, крім того, сусідні сегменти збігаються з контекстом, збереженим у метаданих перекладацької пам'яті. Тобто наступний і попередній сегменти або заголовки документа ідентичні до контекстної інформації. У структурованих документах, наприклад, XML, HTML або розділених табуляцією (Excel, CSV, TXT тощо) роль контексту може виконувати позначення ідентифікатора (ID).

Ідеальні або подвійні контекстні збіги (позначаються 102 % або *PM*). Є різновидом контекстних збігів, за якого вихідні файли радше порівнюються з попереднім набором відповідних документів, ніж із перекладацькою пам'яттю. Збіг вважається ідеальним, якщо його зміст, метадані та ідентифікатори співпадають з попереднім файлом. Застосовуються для відновлення перекладу або частини документа, які повністю збігаються з початковим документом [4], [21].

Слід зауважити, що залежно від контексту смислове навантаження однакових сегментів може відрізнитися, тому навіть повні збіги потребують перевірки перекладачем, особливо якщо вони не контекстні або не ідеальні. Найчастіше таке відбувається, якщо текст містить багато сегментів, що складаються з одного багатозначного слова. Наприклад, німецьке слово *Anschluss* може одночасно позначати як підключення електричних дротів, так і з'єднання трубопроводу або комутаційний порт.

Окрім відображення збігів власне сегментів, усі CAT-інструменти мають функцію конкордантного пошуку в перекладацькій пам'яті, яка дає змогу переглядати, наприклад, переклад окремих слів і словосполучень, використання власних назв, стиль мови у сегментах із попередніх проєктів тощо. Найбільш доцільне використання цієї функції під час одночасної роботи кількох перекладачів над одним проєктом зі спільною перекладацькою пам'яттю в хмарі або під час перекладу.

Отже, для належного використання перекладацької пам'яті необхідно розуміти принцип її побудови та взаємодії з програмою автоматизованого перекладу. Обов'язково треба володіти інформацією, який формат пам'яті необхідно підключати до вибраної програми. Не менш важливо знати, які позначення можуть застосовуватися до запропонованих збігів і як ними користуватися, щоб не знижувати якість перекладу.

1.3.3 Засоби керування термінологією

Програмне забезпечення для керування термінологією надає перекладачеві засоби автоматичного пошуку у певній термінологічній базі даних відповідників перекладу до слів, що з'являються в документі, або автоматично відображає терміни у вікні інтерфейсу програми, або відкриває запис у базі за допомогою гарячих клавіш. Деякі програми (SDL Trados Studio, memoQ, Déjà Vu) мають додаткові комбінації клавіш, за допомогою яких перекладач може під час перекладу додавати нові пари термінів до бази даних. Більшість систем автоматизованого перекладу мають вбудовані засоби перевірки термінології в інтерактивному режимі та в режимі команд. З їх допомогою можна визначити, чи була використана правильна комбінація термінів у різних сегментах перекладацької пам'яті вибраного проєкту. Крім того, існують незалежні системи керування термінологією, які можуть забезпечити функціональність робочого процесу, візуальну систематику, працювати як засіб перевірки термінології (терміни, які використані неправильно, позначаються відповідно), і підтримують різні типи додаткових даних, як от зображення, відео чи звук.

Термінологічні словники можуть бути різних форматів, що залежить безпосередньо від програми. Найпоширеніші з них — звичайні таблиці Excel. Головна перевага полягає в тому, що за необхідності їх можна конвертувати до іншого формату, який підтримується певною CAT-програмою. Це здійснюється за допомогою спеціальних інструментів, наприклад, програми керування термінологією від компанії SDL, MultiTerm. Крім того, термінологічну базу Excel можна завантажити до онлайнного CAT-інструмента, що неможливо з більшістю інших форматів.

Попри те, що міжнародним стандартом для формату систем керування термінологією є TBX (TermBase eXchange) [14], поширеними також є термінологічні бази форматів .CSV, .TXT, .XML. Крім того, ключові гравці на ринку програм автоматизації перекладу, як от Trados Studio та memoQ

використовують власні формати для термінологічних баз: SDLTB та MTB відповідно.

Таким чином перед перекладачем постає необхідність володіння компетенціями щодо створення, наповнення, редагування, упорядкування використання, конвертування та актуалізації термінологічних баз різних форматів, які є необхідною умовою забезпечення однорідності перекладу.

1.4 Різновиди CAT-інструментів

На ринку наявна велика кількість різних CAT-інструментів, кожен із яких має власний набір функцій, призначений для певного типу завдань і працює з різними форматами файлів. Попри те, що деякі з цих програм охоплюють широкий спектр завдань, одного засобу автоматизації перекладу як правило недостатньо. Перекладачеві необхідно володіти принаймні кількома з них, оскільки перекладацькі агенції співпрацюють із багатьма клієнтами, які можуть використовувати різне ПЗ, або навіть один і той же замовник надає проєкти для виконання одразу в кількох системах.

Це може бути, наприклад, переклад технічної документації до програми в SDL Trados Studio та паралельна локалізація цієї ж програми в SDL Passolo. Або ж переклад у програмі Translation Workspace XLIFF Editor та виконання автоматичних перевірок за допомогою інструмента Linguistic ToolBox.

Таким чином, ще перед початком роботи перекладачеві необхідно розуміти, яке програмне забезпечення доведеться використовувати, його особливості, приклади доцільного застосування тощо. Що вище компетенція перекладача щодо добору та використання належної програми для здійснення перекладу й автоматичних перевірок, то краще його продуктивність за рахунок заощадження часу під час роботи в добре знайомих інструментах.

Доступні CAT-інструменти та перекладацькі системи можна представити у вигляді наведеної нижче таблиці.

Таблиця 1

CAT-інструменти

СAТ-інструменти	Платні	Безкоштовні
Онлайнві	Memsource Wordbee XTM Cloud Crowdin	Smartcat MateCat Wordfast Anywhere
Окремі програми	SDL Trados Studio memoQ Wordfast (Classic i Pro) Memsource (пропр. верс.)	OmegaT CafeTran Espresso

SDL Trados Studio — найбільш використовувана професійними перекладачами та агенціями універсальна система автоматизованого перекладу та керування проектами [30]. Має багатий функціонал і поширена по всьому світі. Підтримує понад 70 різних форматів файлів, має вбудовану функцію розпізнавання документів PDF, що дає змогу заощадити в певних випадках кошти на додаткових інструментах, наприклад ABBYY FineReader.

SDL Trados Studio містить інтегровані в робочий процес засоби машинного перекладу та пост-редагування. Якщо для одиниці перекладу немає збігу, програма підставить у цільовий сегмент його машинний переклад, який можна потім відредагувати.

Головним недоліком SDL Trados Studio є надмірна складність освоєння для деяких користувачів, оскільки велика кількість функцій доволі ситуативні та зазвичай не використовуються на практиці під час повсякденних перекладів.

Kilgray memoQ — головний конкурент SDL Trados Studio на ринку, оскільки має аналогічний функціонал, продуктивність і початкову вартість. Відповідно, програма також складна для вивчення як і аналог від компанії SDL.

Обидві з наведених вище програм можуть працювати з білінгвальними файлами одна одної, а також відкривати їх для перевірки та вичитки.

Smartcat — онлайнна система автоматизованого перекладу, яка містить усі основні функції звичайних CAT-інструментів: пам'ять перекладів, керування термінологією, машинний переклад, функцію одночасної роботи кількох перекладачів над одним документом. Цільова аудиторія — перекладачі та компанії. Smartcat надається у форматі SaaS (програма як послуга). Доступ здійснюється за допомогою мережі Інтернет.

Crowdin — веб-орієнтована платна платформа для керування перекладами. Пріоритетний напрямок роботи — локалізація ПЗ. Система орієнтована на розробників мобільних додатків, веб-сайтів, документації, ігор тощо. Унікальною функцією Crowdin є краудсорсинг, тобто можливість запросити користувачів для допомоги з перекладом і локалізацією свого продукту іншими мовами.

Crowdin також окрім звичних перекладацьких форматів (XLIFF, XML тощо) підтримує переклад програмного забезпечення, файлів із вихідним кодом і застосунків для мобільних платформ Android, iOS, Windows 10 Mobile, тощо.

Узагальнити переваги та недоліки використання тих чи інших програм можна у наведений нижче спосіб.

Переваги окремих програм автоматизованого перекладу:

- можливість роботи без необхідності підключення до мережі Інтернет;
- відсутність проблем із серверами: програма працює, доки увімкнено пристрій користувача.

Недоліки окремих програм автоматизованого перекладу:

- необхідно встановлювати ПЗ на свій пристрій;
- ліцензія часто обмежена одним пристроєм;
- більшість ПЗ працює лише на ПК із ОС Windows;
- безпека й цілісність документів залежить виключно від пристрою, його втрата або пошкодження може знищити всі файли;
- тривалий час очікування виправлень і оновлень.

Переваги онлайнних програм автоматизованого перекладу:

- не потрібно встановлювати на комп'ютер;

- можна працювати за допомогою браузера з будь-якого середовища та пристрою з підключенням до Інтернету;
- переклад зберігається в реальному часі, тому вірогідність втрати даних зменшена;
- простіше організувати одночасну роботу кількох перекладачів над одним проєктом;
- своєчасні оновлення та виправлення.

Недоліки онлайн-програм автоматизованого перекладу:

- постійний ризик зламу та викрадення даних із мережі (проте це предмет дискусії, оскільки таке можливо й на окремих програмах);
- висока залежність від стабільного підключення до Інтернету.

1.5 Автоматичні перевірки

Програми для перевірки якості перекладу (QA-програми від Quality Assurance) — це інструменти для пошуку поширених помилок у текстах перекладів за визначеними параметрами. Вони працюють виключно з білінгвальними файлами, які створюються в результаті роботи CAT-програм. Їх завдання — аналіз вихідного і перекладеного тексту в певному сегменті та реєстрація всіх підозрілих співпадінь. Після завершення роботи користувач отримує звіт із знайденими помилками та вирішує, чи це справді помилки, чи просто хибні спрацювання.

Велика кількість розробників систем автоматизованого перекладу мають у своїх програмах такі засоби. До них належать SDL Trados Studio, memoQ, Wordfast, Across та інші. Крім того, існує багато окремих інструментів, найпопулярнішими серед яких на сьогодні є Xbench, QA Distiller, Verifica, ErrorSpy, Linguistic Toolbox.

Параметри кожної перевірки можна налаштувати відповідно до власних потреб або побажань клієнта та зберегти в окремий файл конфігурації, який

можна використовувати у разі тривалої співпраці з кількома замовниками, проекти яких вимагають перевірок різного типу [5].

До стандартних основних перевірок належать такі:

- пошук неоднорідного перекладу однакових вихідних сегментів або ідентичного перекладу різних;
- різні знаки в кінці сегментів;
- неправильне перенесення одиниць виміру, дробових знаків тощо;
- відсутність цифр, тегів або аббревіатур у цільовому сегменті;
- значно відрізняється довжина тексту;
- переклад терміна відрізняється від зазначеного в глосарію;
- відсутні дужки, неправильні лапки тощо;
- помилки правопису.

Правильний добір перевірок дає змогу перекладачеві/редактору заощадити час і зосередити увагу на перевірці змісту та доведенні тексту до відповідності вимогам замовника.

Висновки до розділу 1

У сучасному перекладацькому процесі активно застосовуються різні комп'ютерні технології, які призначені підвищити продуктивність роботи. Кожен із визначених етапів потребує від перекладача, крім мовних, низки технічних компетенцій, що стосуються обробки даних для перекладу, власне перекладу, перевірок, внесення правок і контролю якості. Щоб підтримувати свою конкурентоспроможність, перекладач має володіти багатьма програмами, які призначені для виконання перекладу та супутніх завдань, як от попередньої обробки файлів, власне перекладу, створення та форматування кінцевих файлів, а також різних перевірок. Не менш важливі знання принципів та алгоритмів роботи використовуваних програм, щоб більш чітко розуміти можливі хиби та негайно їх виправляти.

РОЗДІЛ 2

ТЕНДЕНЦІЇ В ПЕРЕКЛАДІ. МАШИННИЙ ПЕРЕКЛАД

Компанія-лідер у перекладацькій індустрії SDL провела наприкінці 2015 року опитування під назвою Translation Technology Insights, метою якого було оцінити вплив швидкого темпу розвитку технологій, що змінив принципи роботи перекладачів. [29]

2.1 Сучасні позиції CAT-інструментів

Опитування проведено серед 2784 компаній і фрилансерів у 115 країнах. 72 % респондентів дотримуються думки, що вони втратять конкурентну перевагу, якщо відмовляться від використання CAT-інструментів для підвищення перекладацької продуктивності. Попри те, що це опитування засвідчує необхідність і першочерговість якості в процесі перекладу, кінцевою метою діяльності перекладача є остаточний результат, який має відповідати вимогам до термінів здачі проєктів та бути економічно обґрунтованим.

Саме тому технологічні інструменти все частіше й інтенсивніше використовуються в індустрії. Приблизно 90 % респондентів опитування, вказаного вище, використовували у своїй роботі системи автоматизованого перекладу. Вони також указали, що інструменти для підвищення перекладацької діяльності посідають перше місце серед способів задовольняти попит, який постійно збільшується. Тобто респонденти надають перевагу цим інструментам перед поліпшенням робочих процесів, розширенням штату працівників та залученням сторонніх ресурсів, як-от фрилансерів, партнерських перекладацьких агенцій тощо. Майже три чверті з них вважають, що не зможуть утримати конкуренцію без використання цих інструментів.

Варто зауважити, що лише третина опитаних представників перекладацької індустрії (15 % фрилансерів і 21 % перекладацьких агенцій)

користувалися для співпраці хмарними рішеннями або моделлю «програма як послуга», коли доступ до служби здійснюється за допомогою Інтернету, а користувач платить не за володіння програмою, а за її використання. Серед ймовірних причин такого низького показника респонденти зокрема назвали такі:

- ризики роботи в хмарі з конфіденціальними файлами;
- недовіра до хмарних інструментів зберігання файлів;
- нижча ефективність хмарних рішень порівняно із вбудованими інструментами.

На сьогоднішній день трохи більше чверті (28 %) опитаних осіб вважають рішення на хмарних платформах кращими за їх класичні реалізації. Проте слід зауважити, що 53 % цих самих респондентів дотримуються думки, що через 5 років хмарні інструменти досягнуть рівня їх вбудованих аналогів та навіть перевищать його. Це є підтвердженням того, що в перекладацькій індустрії, як і в будь-якій іншій, досить швидко запроваджуються нові, ефективніші технології.

Нещодавно наявні методи віддаленої роботи не мали змоги підтримувати та забезпечувати розподіл завдання на невеликі частини та його одночасне виконання кількома підрядниками, а затрати часу на обробку файлів були відчутно більшими. Сучасна робота перекладача будується на кращому взаємозв'язку, обробці нових форматів файлів для вмісту різного типу (зокрема XML) та використанні програмного забезпечення, яке варіюється від звичайних поштових клієнтів та таблиць до інструментів автоматизованого перекладу, машинного перекладу та засобів організації робочого процесу.

Хоча кожна зміна — логічний і обґрунтований крок уперед, загалом індустрія дуже швидко і суттєво змінюється, щоб задовольнити вимоги до рівня розподіленої роботи якомога швидше. А це значить, що за кілька років перекладачам доведеться освоювати нові засоби та методи роботи, до яких потрібно готуватися заздалегідь.

На сьогодні значна частина процесу перекладу базується на володінні сучасними перекладацькими інструментами для їх ефективного застосування. Зокрема це стосується різноманіття типів файлів, з якими доводиться працювати перекладачеві або перекладацькій агенції. Так, як більшість із них не в змозі впливати на те, у якому вигляді вони отримують від замовника вміст для перекладу, основною перевагою як перекладача, так і інструмента автоматизованого перекладу є здатність працювати з файлами різних типів, включаючи звичайні текстові формати та незвичайні (наприклад XML) без потреби використовувати додаткові набори програмного забезпечення для кожного типу. Здатність перекладача працювати з файлами різних форматів безпосередньо впливає на кількість замовлень та, як наслідок, його ринкову вартість як виконавця.

Таким чином, у сфері CAT-інструментів відбувається поступовий рух до використання хмарних рішень, розподілу великих завдань на менші та кооперації кількох перекладачів під час роботи над проєктом.

2.2 Впровадження машинного перекладу

Розробка та комерційне впровадження термінологічних баз даних з 1960-х років і перекладацької пам'яті наприкінці 1980-х — початку 1990-х років поклали початок накопиченню перекладацьких даних у цифровому форматі, що сприяло прискоренню робочих процесів. Великі обсяги даних (*Big Data*) із низьким порогом доступу тепер могли інтегруватися в робочий перекладацький процес. Прикладом таких баз даних цифрового перекладу є великі перекладацькі пам'яті, як-от загальнодоступна перекладацька пам'ять директорату Європейської Комісії, перекладацька пам'ять хмарної системи перекладу *MateCat* або хмара даних *TAUS*, за допомогою якої члени *Спільноти користувачів автоматизованого перекладу* можуть надавати та/або обмінюватися великими зразками перекладів. Варто також згадати великі термінологічні бази даних, такі як *Inter-Active Terminology for*

Europe (IATE) Європейського Союзу або термінологічна база даних компанії *Microsoft* на її мовному порталі, а також великі одномовні корпуси паралельних текстів, такі як *British National Corpus* або двомовні перекладацькі корпуси, наприклад *Europarl-korpus*. Крім того, інтегровані системи перекладу, як-от *Trados Studio*, *memoQ* або *Memsources* тепер пропонують велику кількість засобів, що полегшують інтеграцію електронних словників, зокрема *Linguee*, *Dict* або *Leo*, у робоче середовище перекладача [16].

Популярною є думка, що для успіху машинного перекладу спершу потрібно вирішити проблему розуміння природної мови [18]. Тому в цій галузі за останні десятиліття відбувся особливо помітний прогрес у напрямі досліджень, що стосуються штучного інтелекту. Завдяки нейронному машинному перекладу виникла потужна нова архітектура, яка вже випередила наявні системи машинного перекладу за показниками якості, і яка, безумовно, все частіше використовуватиметься у щоденній роботі перекладачів у майбутньому [17].

Сучасні системи машинного перекладу розроблені на основі великих корпусів текстів та покладаються на обчислювальну потужність для побудови статистичних моделей перекладу. Що більше вихідний корпус текстів та правильніше задано правила, то більш точний буде результат роботи рушія машинного перекладу.

У нових системах як правило застосовується гібридний і нейронний тип машинного перекладу. Гібридний рушій поєднує переваги як статистичного підходу так і підходу на основі правил [7]. Нейронний машинний переклад значно розвинувся завдяки технології глибинного навчання. А в 2018 році компанія *Microsoft* повідомила про паритет із перекладом людиною, що стало історичною віхою в індустрії [19].

Процес постредагування після систем машинного перекладу з високою ефективністю може здійснюватися фахівцями-спеціалістами які володіють лише обмеженими знаннями вихідної мови, але дуже добре обізнані з темою

тексту, який необхідно перекласти. Лише після цього готовий текст повинен оброблятися перекладачем, щоб відповідати необхідному мовному рівню. Тому перекладачеві більше не потрібно володіти технічними знаннями з теми. Необхідно лише мати достатньо високий рівень знань мови [27]. Також важливо розуміти, за допомогою якого рушія було виконано переклад, що обробляється. Різні типи рушіїв мають свої особливості генерування цільового тексту. Варто пам'ятати, що незважаючи на технологічний процес, машинний переклад не розуміє смислового навантаження тексту, тому результат часто може відрізнитися за значенням від вихідного, особливо якщо вживаються художні засоби, сталі вирази або усталена гра слів. Те, що на перший погляд здається логічно впорядкованим реченням, насправді може бути повною нісенітницею.

2.3 Засоби автоматизації для дотримання стилю вихідного тексту в тексті перекладу

Для збереження стилю у перекладі системи автоматизованого перекладу та додаткові перекладацькі інструменти оснащені великою кількістю функцій і перевірок, які слідкують за дотриманням термінології, тону, інтонаційної пунктуації, за вживанням або невживанням відповідної лексики, якщо таке зазначено у вимогах замовника. Далі зазначено найчастіше використовувані з них, які присутні в більшості систем і інструментів.

У першу чергу варто зазначити роль термінологічних баз і систем керування термінологією в цілому. Це стосується не лише залучення й використання необхідних або бажаних варіантів перекладу слів із цільового тексту, але й інформування про заборонені та небажані відповідники, які вказав замовник. Основна функція термінологічних баз — забезпечення однорідного перекладу ключових для замовника слів, що особливо важливо під час одночасної роботи кількох перекладачів над одним файлом або проєктом. Крім власне термінологічних баз, більшість систем керування термінологією має

функцію заборони вживання певного варіанту перекладу. Вона використовується під час перекладу юридичних текстів, технічних, медичних тощо, у яких із тих чи інших причин не допускається вживання вказаних варіантів для перекладу визначеного слова, і про це необхідно вказати перекладачеві.

Проте якщо на етапі перекладу було допущено помилку, під час редагування або вчитки (якщо такий етап наявний у виробничому процесі агенції та застосовується до проєкту.) відповідальна особа може фізично не помітити такої невідповідності оскільки переважна більшість інструментів пропонує терміни тільки для виділеного сегменту, над яким наразі триває робота.

Щоб уникнути випадків, коли не вживається необхідний переклад терміну, або вживається невідповідний, вбудовані та окремі інструменти перевірки якості містять функцію перевірки термінології, яка дає змогу на завершальному етапі перевірити, чи в усіх сегментах використано необхідний термін та як часто зустрічаються окремі типи помилок. До прикладів відносяться засоби перевірки термінології в програмах SDL Trados Studio, memoQ, Xbench тощо.

Згадані вище системи також мають функцію перевірки пунктуації та відповідності символів на кінці речень: крапок, знаків питання й оклику, двокрапок, крапок з комою тощо. Уживання крапки, знаку оклику або питання безпосередньо зумовлено тоном тексту, тому важливо зберігати їх у перекладі, якщо це не суперечить ustalеним вимогам до відповідників у цільові мові.

Попри цей факт, багато представників індустрії вважають переклад художніх, публіцистичних й інших авторських текстів із використанням CAT-інструментів неефективним: перекладацька пам'ять не заощаджує часу, оскільки такі тексти зазвичай не мають повторень, повних і часткових збігів, а застосування додаткового інструмента позбавляє їх індивідуального авторського стилю [20].

Ще одним недоліком використання інструментів автоматизованого перекладу можна вважати їх сприяння переносу структури речень із вихідної мови в цільову. Хоч і для об'єднання кількох сегментів у один у більшості САТ-програм наявна відповідна функція, її використання в деяких випадках значно обмежене (наприклад, не можна об'єднувати абзаци, заголовки, елементи списку тощо). Звісно, можна просто занести бажаний переклад обраного сегменту до необхідного відповідника, однак це безпосередньо впливає на якість і ефективність подальшої роботи, оскільки збережений у перекладацькій пам'яті фрагмент погіршуватиме майбутні пошуки конкорданс і призводитиме до збільшення витрат часу на роботу з вибраним фрагментом.

Як відомо, індивідуальні стилі важливі тим, що розкривають естетичні потенції мовних одиниць, конкретизують їх в окремішній мовній практиці, тому їх втрата або незначна зміна може вплинути на сприйняття результату перекладу кінцевим читачем. Щоб уникнути цього, програми автоматизованого перекладу дають змогу змінювати параметри сегментації (розділення тексту на одиниці перекладу). Таким чином, виконавець може за допомогою регулярних виразів задати власні параметри сегментації (наприклад, кілька речень у сегменті замість одного, вважати речення з двокрапкою одним сегментом тощо), або ж обрати з наявних у програмі варіантів.

Більшість програм мають параметр сегментації за абзацом, обравши який перекладач працюватиме одразу з більшим змістовним фрагментом та зможе змінювати в ньому порядок речень, їх структуру, а також адаптувати їх за власним бажанням. Нижче наведено приклад сегментації одного тексту за різними параметрами.

Такий підхід майже повністю нівелює ймовірність виникнення навіть неточних збігів під час перекладу. Проте перекладацька пам'ять поступово наповнюється, що дає змогу користуватися конкордантним пошуком під час перекладу сталих виразів, які зустрічаються у тексті кілька разів, стежити, наприклад, за стилем мовлення певних персонажів, заощаджуючи час на пошук потрібних фрагментів тексту.

Додатковою перевагою використання CAT-інструментів у перекладі художніх текстів є моніторинг прогресу. Кожному фрагменту можна присвоїти певний статус: перекладено, у роботі, чернетка тощо. Це полегшує пошук елементів, яким перекладач хоче приділити додаткову увагу, адже в програмах автоматизованого перекладу наявні фільтри за статусом сегмента. Крім того, вбудоване порівняння довжини сегментів дає змогу контролювати наявність пропущеного змісту. Якщо, наприклад, текст у сегменті цільовою мовою коротше або довше тексту в сегменті вихідною мовою на задану величину, перекладач отримає сповіщення про сегменти, які потребують його уваги. Звісно, цей параметр можна довільно регулювати, зважаючи на середньостатистичну різницю довжини слова в різних мовах.

Отже, хоч і серед перекладачів поширена думка про те, що будь-яке застосування машини під час перекладу художнього тексту неприпустиме, правильне налаштування та розуміння принципів роботи функцій CAT-інструментів може значно прискорити та полегшити роботу. У першу чергу це стосується вибору доцільних правил сегментації, створення та своєчасного наповнення термінологічної бази, яка може виконувати роль глосарія, а також уміння користуватися конкордантним пошуком.

Висновки до розділу 2

Поступовий розвиток машинного перекладу та його впровадження до перекладацького процесу стали причиною появи нового виду діяльності — постредагування, яка, попри свою схожість із роботою редактора, вимагає від користувача зовсім інших компетенцій. Особа, що працює з машинним перекладом, має розуміти, результат роботи якого рушія вона обробляє, бути обізнаною щодо частих і типових помилок, властивих машинному перекладу загалом і його окремим видам, а також бути здатною оцінювати, коли доцільно не використовувати запропонований машинний переклад, а натомість самостійно перекласти наново фрагмент, із яким виникли проблеми.

РОЗДІЛ 3

РОБОТА З ПЕРЕКЛАДАЦЬКИМ ПРОЄКТОМ

3.1 Попередня обробка файлів

Для роботи з проєктом від замовника отримано пакет файлів у системі керування перекладами Protomos. У цій же системі перекладач має змогу ознайомитися з поставленим завданням (переклад, редагування, постредагування, коректура тощо), термінами його здачі, контактною особою та іншими додатковими відомостями.

Код роботи	J59002-1
Назва роботи	New Purchase Order Assignme
Статус	Completion accepted
Спеціалізація	Technical
Менеджер проєкту	
Послуга	Translation
Мовна пара	German - Ukrainian
Почато	2019-11-04 12:45
Термін здачі	2019-11-05 17:00
Дата створення	2019-11-04 12:45

Рис. 3.1 — Замовлення у системі Protomos

Перш ніж починати роботу, необхідно ознайомитися з наведеними файлами та визначити завдання кожного з них. У нашому випадку цей перелік виглядає як показано на рисунку нижче.

№ файлу	Ім'я файлу	Розмір	Час вивантаження
700813	Source.zip	88.64 КБ	2019-11-04 12:41
700817	Styleguide_ Instruktionen etc.zip	213.58 КБ	2019-11-04 12:42
700818	V-ZUG_665077_Texte Bereich Waschraum_uk-UA.sdlppx	26.32 МБ	2019-11-04 12:42

Рис. 3.2 — Файли, додані до замовлення

До них входять:

- вихідні файли (source.zip), які необхідно використовувати для розуміння початкової структури та логічних зв'язків у вихідному тексті, оскільки під час роботи в системі автоматизованого перекладу текст втрачає авторське форматування;
- документи з інструкціями, вказівками та посібниками з дотримання певного мовного стилю для виконання перекладу в певному тоні, визначеному компанією, та слідування певним стилістичним вимогам до цільового тексту. Це можуть бути інструкції уникати певних тем, дублювати імена мовою оригіналу, адаптувати гумор тощо;
- робочий пакет для програми автоматизованого перекладу SDL Trados Studio, що містить файли для перекладу та супутні (на цьому етапі точно невідомо, які) матеріали, як-от перекладацькі пам'яті, термінологічні бази, файли для прикладу та звертання тощо.

Після завантаження усіх цих файлів і видобування їх до кореневої папки проєкту, з якою будемо вести подальшу роботу, можна перейти до ознайомлення із змістом інструкцій та, якщо б у цьому випадку не було очевидно, до вибору програми, у якій власне відбуватиметься переклад.

На цьому етапі перекладачу важливо пересвідчитися, що він має змогу виконати призначену роботу. Для цього в системі Protomos (якщо не вказано іншим чином) наведено підрахований замовником обсяг роботи в словах, годинах тощо та виставлено вартість.

Створено	Ім'я файлу	Note for vendor	Рахунок-фактура	Одиниця	Кількість одиниць	Ціна за одиницю	Проміжна сума
2019-11-04 12:45			Vi2019-5669	Word	2557.41	X.XX	XXX.XX

Рис. 3.3 — Відомості про обсяг замовлення

Зараз доречно відкрити робочий пакет у програмі, щоб перевірити його цілісність та правильність (обрано належні мови перекладу, відсутні

конфлікти з попередніми проектами тощо), порівняти вказаний замовником обсяг із фактичним для вирішення будь-яких невідповідностей до початку роботи та переконатися в можливості створити цільовий файл у потрібному форматі, як-от зворотній пакет, білінгвальні файли (.xliff, .tmx) або одномовні цільовою мовою.

Для цього завантажимо цей пакет у SDL Trados Studio та скористаємося кількома пакетними завданнями обробки файлів. Це аналіз файлів, у якому підраховується загальна кількість слів у проекті та в кожному із його файлів окремо та псевдопереклад, після якого ми матимемо змогу перевірити, чи можна створити цільові файли, якщо маємо справу, наприклад, з новим форматом, незвичною структурою тощо.

Typ	Segmente	Wörter	Zeichen	Prozent
PerfectMatch	0	0	0	0.00%
Kontext-Match	14	177	1019	5.65%
Wiederholungen	70	112	899	3.57%
Dateiübergreifende Wiederholungen	67	173	1423	5.52%
100%	38	89	630	2.84%
95% - 99%	6	23	186	0.73%
85% - 94%	3	24	156	0.77%
75% - 84%	18	38	293	1.21%
50% - 74%	4	34	220	1.09%
Neu/MÜ	338	2463	17593	78.61%
AdaptiveMT-Baseline	0	0	0	0.00%
AdaptiveMT mit Lerneffekten	0	0	0	0.00%
Gesamt	558	3133	22419	100%

Рис. 3.3 — Результати аналізу файлів

Перекладу також передують ознайомлення з додатковими, інформаційно-вказівними файлами та спеціальними вимогами замовника. У нашому випадку це сім файлів різного змісту та форматів, кожен з яких має власну функцію.

До них входять, зокрема:

- вказівки щодо використання і адаптації термінологічних баз
- інструкції щодо адаптації назви компанії до різних мов перекладу

- вказівки до перекладу найменувань функцій та компонентів
- вживання великих літер, торговельних марок, девізу.

Дещо незвичний файл Einige Unterschiede deDE-deCH Lebensmittel.docx, який містить перелік деяких назв продуктів, що відрізняються у швейцарському варіанті німецької.

Таблиця 2

deDE	deCH
Brühe	Bouillon
der Spargel (z.B. Spargel anbraten)	die Spargeln (z.B. Spargeln anbraten)
Feldsalat	Nüsslisalat
Garnelen	Crevetten
Graupen	Rollgerste
Hähnchen (z.B. Hähnenschenkel)	Poulet (z.B. Pouletschenkel)
Hörnchen, Croissant	Gipfeli
Karotten	Rüebli
Kartoffelpuffer, Reibekuchen	Rösti
Kartoffelpüree	Kartoffelstock
Paprika (rot, gelb, grün)	Peperoni (rot, gelb, grün)
Pellkartoffeln	Gschwellti
Rote Beete	Randen
Sahne	Rahm
Walnuss	Baumnuss
Weißkohl	Kabis
Wirsing	Wirz
Zuckerschoten	Kefen

Окрім наведених вище у пакеті містяться власне вихідні файли, які потрібно перекласти. Попри те, що це звичайні файли .docx, остаточне призначення тексту — розміщення на сторінках веб-сайту компанії, на які наведено відповідні посилання. Отримана інформація дає змогу виявити стильові особливості, яких слід дотримуватися в перекладі. Щоб зберегти своє першочергове призначення, текст повинен зберігати лаконічність і інтертекстуальність для дотримання цілісності користувацьких вражень. Наприклад, на якість сприйняття може вплинути розташування тексту, якщо відрізнятиметься заголовок функції на різних сторінках, або надлишкове використання денотатів, як-от у заголовках або назвах вкладок.

Ще один важливий етап перед початком перекладацької роботи — керування файлами перекладацької пам'яті. Для їх перегляду потрібно звернутися до налаштувань проекту та відкрити вкладку мовних пар. Наше завдання має наведений нижче перелік.

Name	Enabled	Lookup	Penalty	Concordance	Update
V-ZUG_Marketing_deCH_ukUK.sdltm	☒	☒	0	☒	☒
V_Zug_deCH_ukUK_de-CH_uk-UA.sdltm	☒	☒	0	☒	☐

Рис. 3.4 — Перекладацькі пам'яті замовника

Це потрібно, щоб переконатися в належному підключенні та уникнути можливих проблем у майбутньому, коли, наприклад, будемо зустрічати кілька варіантів перекладу одного й того ж сегмента в різних пам'ятях.

Крім того, зараз можна підключити особисту перекладацьку пам'ять або створити її. Оновлюючи не лише додані замовником бази, ми зможемо зберегти результати власної інтелектуальної роботи для подальшого використання в майбутніх завданнях. Варто зауважити, що для різних тематик текстів доречно створювати окремі бази. Наприклад, цей проект має дві перекладацькі пам'яті. Одна, V-ZUG_Marketing_deCH_ukUK, призначена для текстів маркетингового характеру, що позначено в назві, і містить збережені переклади перекладів вмісту веб-сторінок, брошур тощо, націлених на залучення та інформування користувача.

Інша пам'ять, V_Zug_deCH_ukUK_de-CH_uk-UA, — загального характеру та зберігає в 5 разів більше перекладацьких одиниць (22861 проти 4410). Її підключення грає важливу роль, адже для збереження цілісності та консистентності тексту необхідно перекладати спеціальні назви, позначення або фрагменти однаково, адаптуючи текст навколо них. Оскільки в цій перекладацькій пам'яті міститься велика кількість попередніх перекладів, ймовірно, в процесі роботи зустрічатимуться 100-відсоткові збіги, які було вжито в іншому контексті.

Використання перекладацьких пам'ятей неналежної якості, тобто таких, у яких не перевірялася орфографія, граматики, точність тощо, може зашкодити процесу. Якщо беззастережно довіряти пропозиціям із неякісної перекладацької пам'яті, можна випадково перенести в поточний текст помилки, яких тим чи іншим чином було допущено попередніми перекладачами або поточним, у разі тривалої роботи із замовником.

Втім, у нинішній суворій економічній ситуації замовник може виявити бажання заощадити кошти, відмовивши в оплаті повних збігів. У такому разі доречно скористатися функцією «попередній переклад» і підставити в наявні сегменти повні та контекстні збіги з перекладацької пам'яті. Це дасть змогу уникнути випадкового редагування та затрат часу на сегменти, які не потрібно опрацьовувати, адже пошук збігу з великих перекладацьких пам'ятей може тривати певний час навіть на доволі потужних машинах, тому є ймовірність того, що перекладач випадково сприйматиме відсутність пропозицій у відповідному вікні неналежним чином, і перейде до редагування сегмента, якому є відповідник.

Отже, на цьому кроці основним завданням є менеджмент перекладацьких пам'ятей: підключення, перевірка, створення, виставлення пріоритетів, тощо. Остаточний їхній перелік у нашому випадку виглядає наведеним нижче чином.

Name	Enabled	Lookup	Penalty	Concordance	Update
V-ZUG_Marketing_deCH_ukUK.sdltm	☒	☒	0	☒	☒
V_Zug_deCH_ukUK_de-CH_uk-UA.sdltm	☒	☒	0	☒	☐
de-uk_marketing_general.sdltm	☒	☒	5	☒	☒

Рис. 3.5 — Додана персональна перекладацька пам'ять зі штрафом

Основна відмінність від початкових налаштувань полягає в додаванні власної перекладацької пам'яті для мовної пари німецька-українська. Для простоти використання назва містить позначення мови, напрям тексту та вказівку, що ця пам'ять призначена для загального використання. Позначень для країни використання мови (СН, Швейцарія) не вжито, оскільки переважна більшість текстів у проєктах, отримуваних виконавцем для перекладу, написана варіантом мови, що використовується в Німеччині. Створення окремих перекладацьких пам'ятей у такому разі недоцільно, оскільки швидкість їх наповнення в довгостроковій перспективі не була б виправданою.

Втім, у перекладацьких пам'ятях, наданих компанією, вказано цей індекс, оскільки кінцевий споживач вихідних текстів — користувачі країни походження, і іноді тексти адаптуються до споживачів у інших країнах, мовний варіант яких фактично дещо відрізняється (наприклад, австрійська німецька, британська англійська, бразильська португальська тощо).

Додатково, якщо виконавець часто співпрацює з певним замовником, доцільно створити для його проєктів окрему перекладацьку пам'ять, особливо в разі надання ним спеціальних інструкцій щодо перекладу або адаптації певних понять, що не відповідає загальноприйнятим нормам. Це, наприклад, переклад аббревіатур, збереження власних назв мовою оригіналу, особливі вказівки щодо форматування телефонних номерів, чисел, вживання одиниць вимірювання тощо.

3.2 Переклад

Після виконання необхідних налаштувань починається основний етап роботи — власне переклад.

Нам необхідно опрацювати три файли, список яких із додатковими відомостями виглядає так:

Name	Empfangene Aufgabe	Wörter	Status	Fortschritt		02.12.2019
vorb_1_Ubersetzung Überarbeitung WA...	Übersetzen	1745	Wird übersetzt	0%		M D M D F S S M
vorb_2_Ubersetzung Überarbeitung WT...	Übersetzen	1081	Wird übersetzt	21%		
vorb_3_Ubersetzung Überarbeitung RF...	Übersetzen	272	Wird übersetzt	5%		

Рис. 3.6 — Список файлів

Попри те, що перекладацьку роботу ще не розпочато, деякі файли мають частково заповнену шкалу прогресу. Ці дані позначають обсяг тексту, який міститься в сегментах, підставлених із перекладацької пам'яті під час попереднього перекладу.

Перед перекладачем стоїть завдання вибору послідовності, у якій перекладати файли. Як правило, доречно почати із файлу із найбільшим вмістом, оскільки таким чином ми наповнюватимемо перекладацьку пам'ять послідовним зв'язним текстом та матимемо змогу ясніше зрозуміти загальну тему й лексичні та стилістичні особливості тексту, редагувати неточності та можливі помилки в потенційно більшій частині нашого вмісту майбутньої перекладацької пам'яті.

Однак, оскільки це текст рекламного характеру, а після ознайомлення з вихідними файлами стало зрозуміло, що вони мають ідентичну структуру та відрізняються лише горизонтальною позицією в ієрархії загальної структури гіпертексту, можна почати роботу з другого файлу, щоб мати змогу звернутися до наявного перекладу для з'ясування доступної інформації, наприклад, особи звернення, формулювання заголовків, частоти вживання вставних слів, технічної спрямованості тощо і таким чином продовжувати переклад у відповідному стилі та форматі задля уникнення стилістичних розбіжностей в остаточному тексті.

Для полегшення роботи можна звернутися до налаштувань та обрати бажаний рушій перевірки орфографії (Hunspell або Microsoft Word), щоб своєчасно виявляти можливі помилки та заощаджувати таким чином час на пізніших етапах і уникати наповнення перекладацької пам'яті хибними елементами. Щоб це зробити, відкриваємо меню Файл — Параметри — Редактор — Орфографія та встановлюємо бажані нам параметри. У цьому ж меню можна додати одномовні користувацькі словники, які містять перелік слів, що будуть ігноруватися під час перевірки правопису.

Крім того, щоб у ході роботи над перекладом виявляти інші потенційні проблеми, що не стосуються правопису, а відповідають за на цілісність тексту, форматування тощо, в меню параметрів слід звернути увагу на пункт Перевірка та встановити потрібні налаштування, якщо це попередньо не зроблено замовником. До параметрів, які можна налаштувати, належать:

- перевірка невідповідності перекладу однакових вихідних сегментів,
- кінцева пунктуація,
- наявність кількох послідовних пробілів або крапок,
- однаковість вживання великої літери,
- відповідність формату чисел, дати, одиниць виміру тощо.

Для нашого проєкту налаштування цих параметрів не виконано, тому, щоб вирішувати потенційні проблеми під час їх виникнення, скористаємося однією з функцій — імпортом профілю зі збереженими раніше налаштуваннями. Перевірка якості є невід'ємною складовою професійного перекладу, тому з метою полегшення застосування налаштувань ми раніше експортували файл, що містить необхідні параметри. Таким чином заощаджується час на їхнє встановлення та забезпечується своєчасне виявлення ймовірних похибок, які можуть впливати на форматування та читабельність остаточного тексту.

Для перекладу відкриваємо файл `vorb_2_Übersetzung Überarbeitung WT DE.docx.sdlxliff`, статус перекладу якого наразі становить 21 %. Після швидкого ознайомлення з вмістом стає зрозуміло, що переважна більшість

підставлених сегментів — повторюваний блок із п'яти або шести речень, чотири з яких ідентичні, і відрізняються лише початкові. Фрагмент, що повторюється, виглядає як показано на рисунку нижче.

163	Das Gerät zieht über die untere Klappe feuchte Luft aus dem Raum an.	←	Через нижній клапан прилад всмоктує вологе повітря з приміщення.
164	Diese wird im Trockner durch einen ersten Wärmetauscher abgekühlt.	←	В сушарці воно охолоджується за допомогою першого теплообмінника.
165	Dadurch kondensiert Wasserdampf aus der feuchten Luft.	←	За рахунок цього з вологого повітря конденсується водяна пара.
166	Das Wasser wird im Gerät gesammelt und über einen Ablauf abgeführt.	←	Вода збирається в приладі та відводиться через стік.
167	Die gekühlte Luft wird anschließend durch einen zweiten Wärmetauscher wieder erwärmt, bzw. getrocknet, und gelangt über die obere Klappe zurück in den Raum.	←	Потім охолоджене повітря знову нагрівається або просушується за допомогою другого теплообмінника й через верхній клапан потрапляє назад до приміщення.
168	Dort nimmt die Luft wieder Feuchtigkeit auf und der Kreislauf beginnt von vorne, bis der Raum, bzw. die Wäsche trocken ist.	←	Там повітря знову насичується вологою, і цикл повторюється з початку, аж доки приміщення та, відповідно, білизна не будуть сухими.

Рис. 3.7 — Контекстні збіги

З цього моменту починаємо послідовно перекладати вміст файлу, зважаючи на надані інструкції та звертаючись за потреби до вихідних файлів або веб-сайту. Така необхідність може виникнути, наприклад, якщо зустрічаються кілька послідовних сегментів, не пов'язаних за змістом. Щоб визначити їх функцію й перекласти належним чином, потрібно наочно ознайомитися з їх використанням і розташуванням у тексті. Зокрема, однаковий текст у контексті опису та на кнопці або посиланні із закликом може перекладатися по-різному. Крім того, під час перекладу вмісту веб-сайтів парсинг не завжди відбувається у послідовності логічного викладу, тому порядок сегментів у робочому файлі може порушуватись

Уже на перших етапах помічаємо приклади роботи засобу перевірки орфографії та системи перевірки якості. Втім, наші випадки їх спрацьовування підтверджують рекомендаційний факт їх вказівок.

Розберемо детальніше деякі моменти процесу перекладу, зображені нижче.

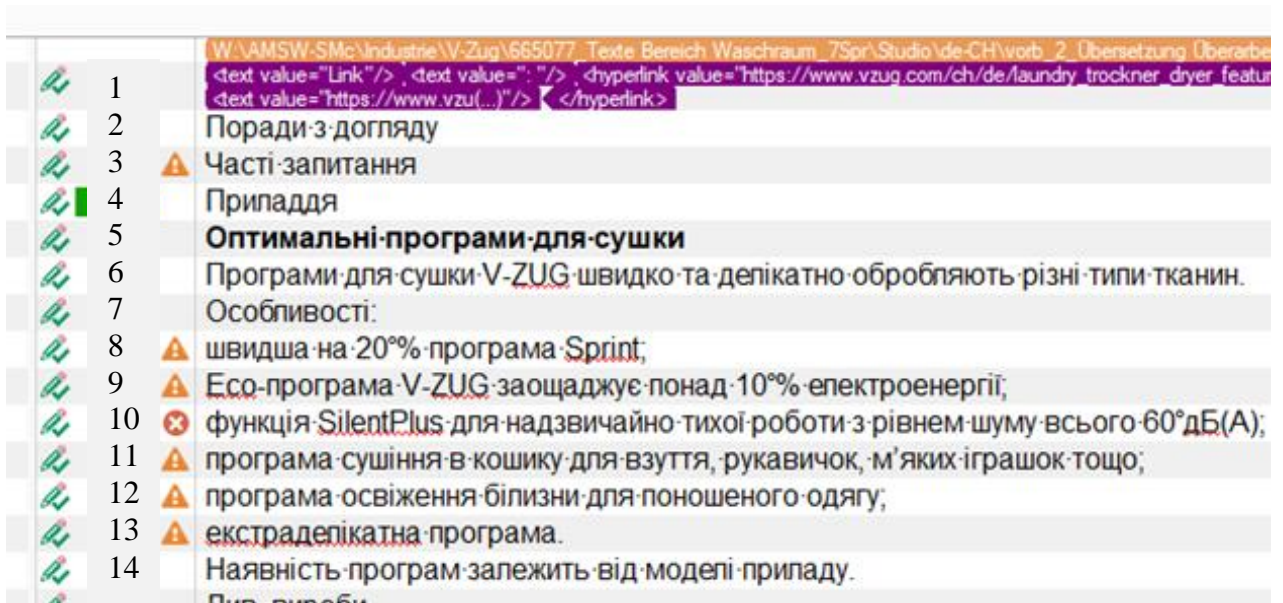

Рис. 3.8 — Сегменти 1–14

Другий сегмент містить попередження про невідповідність виділення прописними літерами. Це пов'язано з тим, що зміст вихідного тексту для нього — «FAQ». Є кілька загальноприйнятих варіантів перекладу цієї аббревіатури. Нами обрано «Часті запитання» за результатами пошуку конкорданс — однакових фрагментів у перекладацькій пам'яті з відповідниками в мові пошуку, який доволі просто здійснити натисканням клавіші F3.

Рис. 3.9 — Результат пошуку конкорданс

Послідовність попереджень нижче зумовлена правилами оформлення списків в українській мові, тому для кожного пункту, що в німецькій мові починається з великої літери та не має розділового знаку в кінці, маємо два звернення: різниця використання великих літер і різні розділові знаки в кінці сегмента. Окрему позначку «помилка» має десятий сегмент. Вона адресована появі числа 60 у цільовому тексті. Попри те, що це число наявне у вихідному сегменті (Silentplus, mit nur 60dB(A) besonders leise), воно зчитується програмою як буквенно-цифровий елемент, хоча і є одиницею вимірювання акустичного шуму. Правила української мови вимагають окремого написання значень і одиниць вимірювання, тому в нашому випадку між цифрою 60 і одиницею вимірювання дБ(А) використано нерозривний пробіл.

Перевірені помилкові спрацювання повідомлень про помилки можна ігнорувати, очистивши тим самим їх загальний перелік і спростивши ідентифікацію дійсних помилок для перевірки в майбутньому.

Далі у процесі роботи простежуємо результати роботи перекладацької пам'яті, а саме підстановку сегментів із 76 та 100 % збігів.

Рис. 3.10 — Сегменти 25 і 26

Сегменти 25 і 26 теж мають певні особливості, на які слід зважати під час перекладу. Система автоматизованого перекладу розділила один змістовий елемент на кілька сегментів, тому їх необхідно адаптувати відповідно, а саме почати другий із них із рядкової літери. Крім того, перший сегмент залишено без змін, оскільки відповідна вказівка щодо назв функцій наявна в інструкціях, вказаних до одиниці в термінологічному словнику.

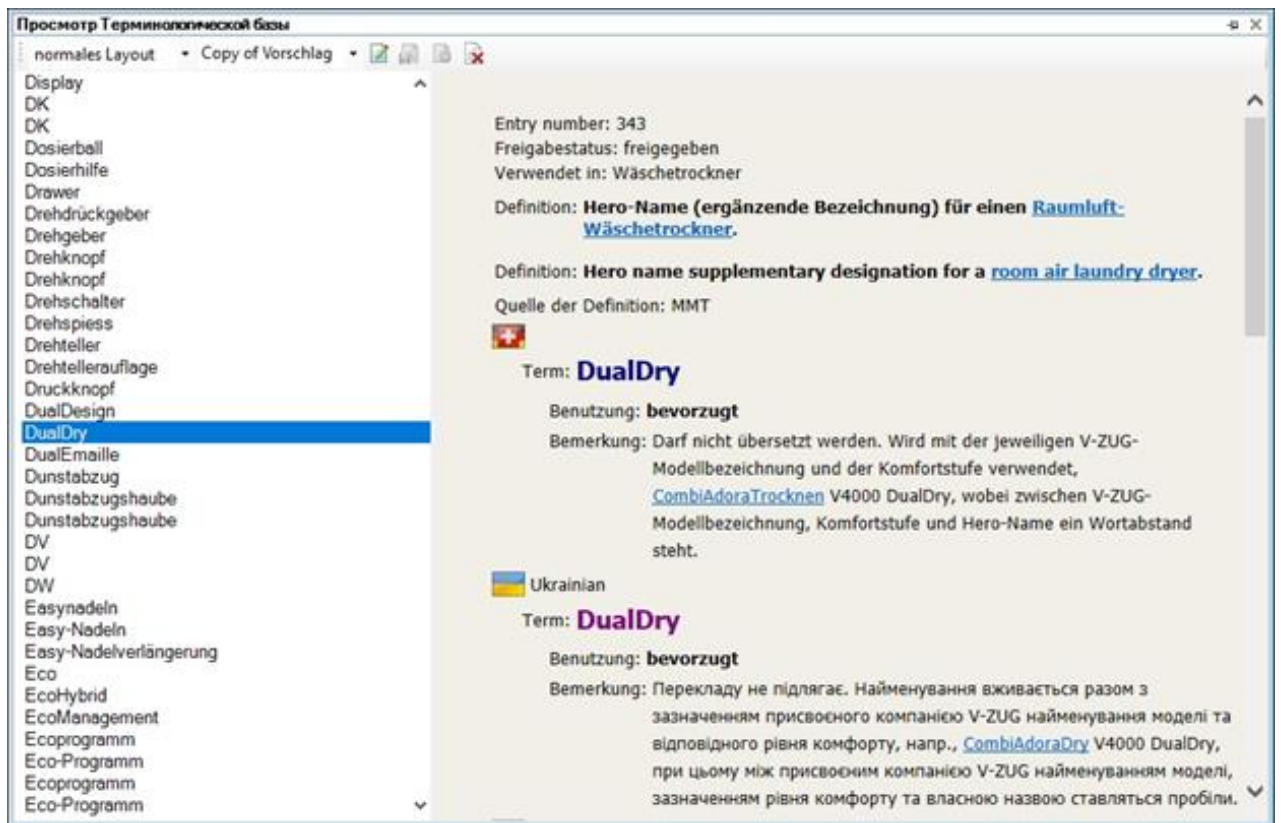

Рис. 3.11 — Одиниця термінологічного словника

Наведена позиція є репрезентативною для структури всієї термінологічної бази. Вона містить кілька пунктів, на які необхідно звертати увагу для дотримання технічної правильності перекладу та належного використання терміна в тексті. У цьому випадку для нашого використання наведено визначення поняття (Definition), вказівку щодо використання (bevorzugt на рисунку) та примітку.

Попри загалом ідентичну структуру, наповнення позицій може відрізнятися. Зокрема, для деяких пунктів наявні зображення або схеми, позначення частини мови (наприклад, Wortart: Subst. для терміну EcoHybrid), роду, числа, додаткові вказівки щодо використання (verboten для позначення забороненого перекладу термінів, veraltet для застарілих понять тощо).

Перевірка термінології є однією зі складових контролю якості, оскільки переклад терміну з термінологічної бази як правило має переважну силу над збігами з перекладацької пам'яті та стилем перекладача. Відсутність відповідника в цільовій мові може слугувати причиною для повернення

замовником тексту з метою виправлення недоліків або їх роз'яснення, якщо вжито інший варіант перекладу неключових понять.

Тому в разі використання іншого варіанта перекладу терміна доцільно користуватися коментарями до сегментів задля заощадження часу під час процесу здачі замовлення. Наприклад, для слова «schonend» у термінологічній базі наводиться варіант перекладу «щадний», який, всупереч його правильності та доречності в тексті, написаному українською мовою, суперечить поняттю «Schontrommel» із цієї ж термінологічної бази, якому відповідає переклад «барабан для делікатного прання». Відтак з метою збереження смислової одноманітності перекладу та для полегшення простеження логічних зв'язків кінцевим користувачем доцільно вжити однокореневі слова.

3.3 Перевірка якості

Після завершення перекладу кінцевий текст підлягає кільком перевіркам.

Насамперед, це внесення стилістичних правок та коригування неточностей або помилок, допущених під час перекладу. Для прискорення цього процесу більшість програм автоматизованого перекладу мають функції, призначені, щоб об'єднати тим чи іншим чином кілька файлів у один з метою полегшення та оптимізації вичитки.

Щоб виконати це в програмі SDL Trados Studio, потрібно виділити файли, які необхідно відкрити одночасно та натиснути кнопку «Відкрити для редагування». Усі наші файли будуть відкриті як один документ, що спростить процес перевірки та полегшить застосування пошуку, фільтрів, автозаміни тексту тощо, оскільки, зважаючи на однорідність та спільну тематику завдань, окремі правки можуть стосуватися кількох сегментів одночасно (наприклад, збігів, заміни слова, виправлення граматичної помилки, яка за недоглядом пропагувалася в подальші сегменти тощо).

Крім того, нетехнічні коригування та вичитку тексту є сенс робити в друкованому вигляді на папері, оскільки, згідно з дослідженнями, як-от Н. Байрон, понад 90 % осіб заявляють, що краще концентруються на друкованому тексті, ніж під час читання з електронних носіїв [28]. З цією метою доцільно зберегти наші документи у форматі для друку, виконавши попередньо зручні налаштування кольорів, щоб розрізняти, наприклад, контекстні збіги, які не потрібно правити, та нові сегменти. Після вичитування скористаємося нумерацією сегментів у експортованих документах та комбінацією клавіш Ctrl + G, щоб швидко знаходити потрібний сегмент в електронній версії та вносити зроблені виправлення, щоб не втрачати актуальність перекладацької пам'яті та виконувати автоматичні перевірки на редагованому тексті.

25.....x	Translated· (76%)x	V-ZUG·DualDry:x	V-ZUG·DualDry:x
26.....x	Translated· (100%)x	Raumluft·Wäschetrocknungx	осушення·повітря·та·білизни·в·приміщенніx
27.....x	Translated· (0%)x	Die·Betriebsart·1·bietet·smarte·Raumluft· Wäschetrocknung·an·der·Leine.x	Перший·режим·роботи·має·інтелектуальну· функцію·осушення·повітря·та·розвішеної·білизни·в· приміщенні.x
28.....x	Translated· (100%)x	Highlights:x	Особливості:x
29.....x	Translated· (0%)x	Einfache·Inbetriebnahme·durch·Öffnen·der·2· Klappenx	простий·початок·роботи·—·потрібно·відкрити·дві· кришки;x
30.....x	Translated· (0%)x	Sensoren·messen·den·Feuchtegrad·und·regeln· diesenx	вимірювання·рівня·вологості·за·допомогою· датчиків·і·його·регулювання.x
31.....x	Translated· (0%)x	So·funktioniert's:x	вимірювання·рівня·вологості·за·допомогою· датчиків·і·його·регулювання.x
32.....x	Translated· (100%)x	Das·Gerät·zieht·über·die·untere·Klappe·feuchte· Luft·aus·dem·Raum·an.x	Через·нижній·клапан·прилад·всмоктує·вологе· повітря·з·приміщення.x
33.....x	Translated· (CM)x	Diese·wird·im·Trockner·durch·einen·ersten· Wärmetauscher·abgekühlt.x	В·сушарці·воно·охолоджується·за·допомогою· першого·теплообмінника.x

Рис. 3.12 —Фрагмент експортованого файлу .docx

Остання перевірка полягає в застосуванні сторонньої програми, призначеної саме для процесу забезпечення якості перекладу. Їх приклади та сценарії застосування наведено в пункті 1.5. Ми використовуємо програму ApSIC Xbench, оскільки вона універсальна, дає змогу працювати з великою кількістю типів файлів, просто інтегрується з багатьма онлайн- та локальними системами перекладу, як-от XTM Editor від Lionbridge або Memsource. Ключовою перевагою цього інструмента перевірки якості є можливість використання персональних списків перевірок (далі — чеклістів (від Checklists)).

Персональні чеклісти — це збірка пошукових запитів, направлених на виявлення проблем із сегментами. Зазвичай у них доцільно зберігати певні побажання клієнта, як-от використання заборонених термінів або оборотів, щоб спростити їх перевірку та зменшити кількість майбутніх правок після перевірки клієнтом. Програма має вбудований інструмент для створення цих чеклістів за допомогою регулярних виразів.

Регулярні вирази — це формальна мова пошуку в тексті за допомогою послідовності символів, які утворюють певний шаблон.

Доречно створити чеклісти для частих помилок, які неможливо виявити стандартними засобами перевірки орфографії та доволі легко пропустити під час вичитування вручну. Це, наприклад, чергування у/в, з/із/зі, і/й/та, вживання неправильних тире, форматування чисел, неочевидні орфографічні помилки, які утворюють наявне візуально схоже слово, неправильне утворення родового відмінка тощо. Наприклад, перевірка неправильного вживання сполучника «й» виглядає наведеним чином:

[АЕСІЇОУЯаеєііоBCDEGOPQTUVWуяаеіоу][:space:][Йй][:space:][ЙЄЇЮЯйєіюяU], де:

[АЕСІЇОУЯаеєііоBCDEGOPQTUVWуяаеіоу] — визначення літер, що позначають голосний звук;

[[:space:]] — позначення пробілу між словами;

[Йй] — вживання прописної або рядкової літери «й», необхідно вказати обидва варіанти, оскільки регулярні вирази чутливі до регістру;

[ЙЄЇЮЯйєіюяU] — літери зі звуком [й] на початку.

Усі чеклісти можна групувати за списками та використовувати лише ті, які потрібні на даний момент. Тобто одночасно можна зберігати необмежену їх кількість та підключати лише необхідні для проєкту певної тематики або замовника.

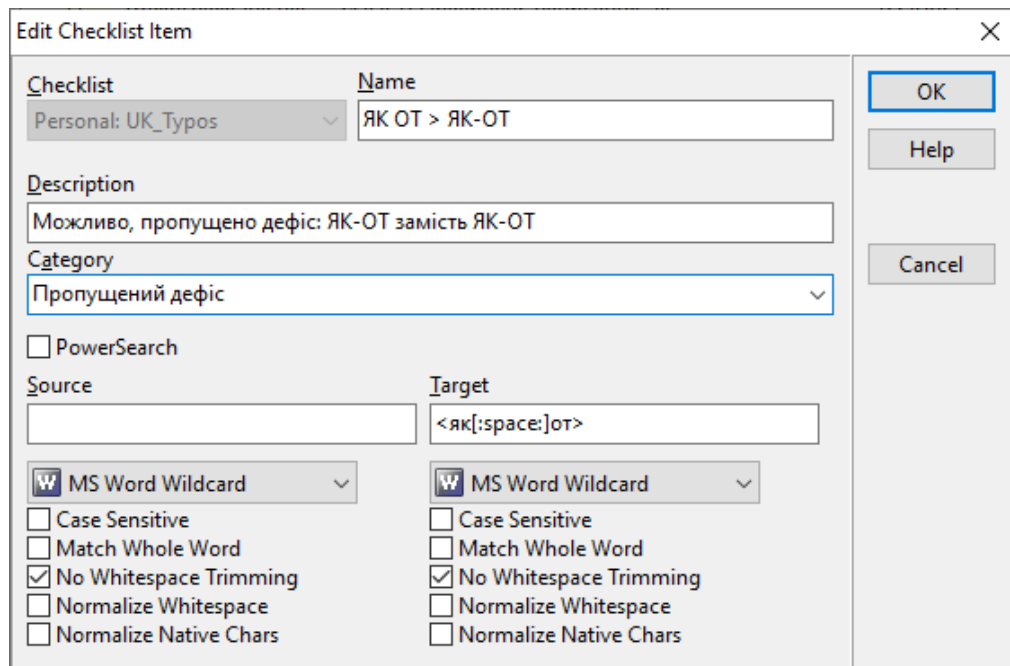

Рис. 3.13 — Створення чекліста на перевірку дефіса в слові як-от

Окрім чеклістів Xbench має стандартні перевірки, які включають неперекладені сегменти, неконсистентність у вихідному або цільовому тексті, ідентичність цільового та вихідного тексту, розбіжність тегів, чисел, посилань, буквенно-цифрових комбінацій, непарні символи, подвійні пробіли, повторювані слова та перевірку орфографії. Крім того, з перевірки можна виключити повні та контекстні збіги, якщо робота над ними не входить в обсяг проєкту.

Вибравши всі необхідні параметри, натискаємо кнопку «Check Ongoing Translation», після чого спершу з'являється вікно перевірки орфографії з усіма знайденими проблемами, які можна включити в остаточний звіт.

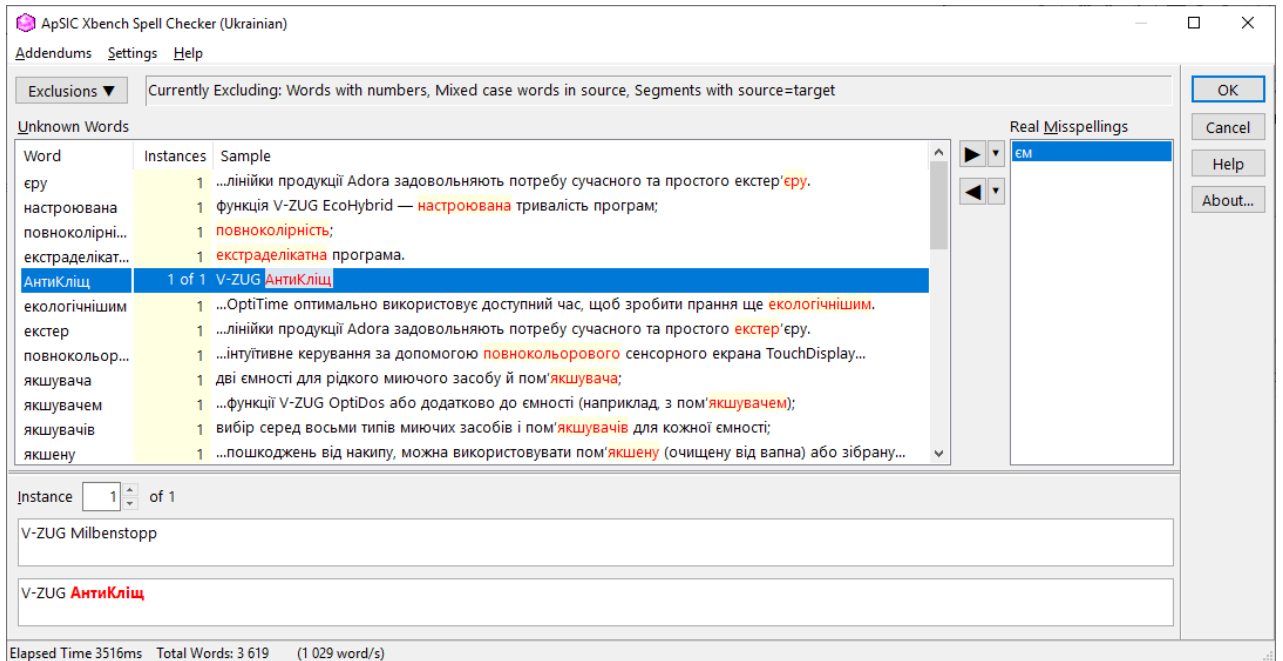

Рис. 3.14 — Результати перевірки орфографії

Після додавання всіх дійсних помилок відбувається перевірка вибраних файлів за встановленими параметрами та підключеними чеклістами. Її тривалість залежить від обсягу введеного тексту, кількості перевірок та, що найбільш важливо, потужності системи користувача. Підсумком є кінцевий звіт, що містить результати пошуку за всіма параметрами та вибрані на попередньому кроці орфографічні помилки.

or D...	%	Source	Target
vorb...	0%	Einfache Inbetriebnahme durch Öffnen der 2 Klappen	простий початок роботи — потрібно відкрити дві кришки;
Numeric Mismatch			
vorb...	0%	Wechsel via Öffnung von 2 Klappen	для зміни режиму потрібно відкрити дві кришки;
Alphanumeric Mismatch Source (25M2,50M3) Target (M2,M3)			
vorb...	0%	Starke Leistung für Räume bis 25m2 bzw. 50m3	висока потужність у приміщеннях до 25 m2 або 50 m3;
Personal Checklist: UK_Genitive/Possible wrong Genitive case: кошику (Ending -y instead of ending -a in Genitive case): Please check if it mu			
vorb...	0%	Korbprogramm	Сушіння в кошику
vorb...	0%	Korbprogramm für Schuhe, Handschuhe, Plüschtiere etc.	програма сушіння в кошику для взуття, рукавичок, м'яких іграшок тощо
vorb...	0%	Schuhe, Handschuhe, Plüschtiere und mehr trocken im Korbprogra...	Делікатне сушіння взуття, рукавичок, м'яких іграшок тощо в
Personal Checklist: UK_Microsoft/Incorrect interchange: vowel + l + any word (Microsoft Ukrainian Style Guide (April 2014), p. 34): TA must b			
vorb...	99%	Die V-ZUG AdoraWaschen, V-ZUG AdoraTrocknen und V-ZUG Adori...	Прилади V-ZUG AdoraWash, V-ZUG AdoraDry i V-ZUG Adorin
vorb...	0%	Die V-ZUG AdoraWaschen, V-ZUG AdoraTrocknen und V-ZUG Adori...	Прилади V-ZUG AdoraWash, V-ZUG AdoraDry i V-ZUG Adorin
Personal Checklist: UK_Microsoft/Incorrect interchange: vowel + l + word beginning with non-ЙЄЮІЯ (Microsoft Ukrainian Style Guide (April			
vorb...	99%	Die V-ZUG AdoraWaschen, V-ZUG AdoraTrocknen und V-ZUG Adori...	Прилади V-ZUG AdoraWash, V-ZUG AdoraDry i V-ZUG Adorin
vorb...	0%	Die V-ZUG AdoraWaschen, V-ZUG AdoraTrocknen und V-ZUG Adori...	Прилади V-ZUG AdoraWash, V-ZUG AdoraDry i V-ZUG Adorin
C:\Users\yzalu\OneDrive\Рабочий стол\V-ZUG_665077_Texte Bereich Waschraum\uk-UA\vorb_2_Übersetzung Überarbeitung WT DE.docx.sdxliff (11)			
Personal Checklist: UK_Genitive/Possible wrong Genitive case: кошику: Please check if it must be кошика (source: "" / target: "кошику">")			
Korbprogramm für Schuhe, Handschuhe, Plüschtiere etc.			
програма сушіння в кошику для взуття, рукавичок, м'яких іграшок тощо;			
Category: Ending -y instead of ending -a in Genitive case			
0%-Translated			
Status: Translated			

Рис. 3.15 — Фрагмент результатів перевірки Xbench

Програма дає змогу швидко виявити потенційні місця, де може бути допущено помилку, та надає докладну інформацію про її джерело в інформаційному полі внизу вікна, вказуючи чекліст або пункт перевірки, за яким сегмент додано до звіту, виділяючи кольором місце в сегменті, заощаджуючи час на пошук, якщо згаданий сегмент містить багато тексту, а також номер сегменту в файлі, щоб швидко знайти його в програмі.

3.4 Задача проєкту

Після внесення всіх правок необхідно надати готовий переклад замовнику, дотримуючись його вказівок. Для SDL Trados Studio, у якому ми виконували завдання, існує кілька варіантів цього процесу, а саме:

- створення й вивантаження зворотного пакету;
- генерація остаточних файлів цільовою мовою;
- вивантаження двомовних файлів .sdlxliff;
- синхронізація вмісту зі службою SDL WorldServer
- наповнення та доставка перекладацької пам'яті тощо.

Щоб завершити наш проєкт, потрібно створити зворотній пакет (Проекти — Створити зворотний пакет), завантажити його у систему Protomos та закрити в ній завдання.

Висновки до розділу 3

Як показує наведений у роботі приклад конкретного перекладацького проєкту, робота над проєктом потребує від перекладача цілої низки знань і умінь, пов'язаних із використанням комп'ютерних технологій та різного програмного забезпечення. Перекладач повинен вміти працювати з різними файлами, як загальних вихідних форматів, щоб успішно вносити їх до середовища автоматизованого перекладу, так і специфічних форматів, властивих певним процесам і завданням.

Також потрібно мати навички роботи з інструкціями замовника, розуміти, з чим пов'язані ті чи інші його вимоги та як їх втілювати у перекладі. Окрім знання мови на рівні, достатньому для перекладу, необхідно розуміти її структуру, щоб оптимізувати автоматичні процеси як-то перевірку якості за формальними показниками, таким чином зменшивши рутинне навантаження на перекладача. Завдяки ефективному застосуванню належних інструментів можна підвищити продуктивність перекладача та якість готового продукту.

Крім того, перекладач має вміти взаємодіяти не лише зі спеціалізованими програмами, але й сторонніми інструментами, як система Protomos у цьому прикладі, оскільки належна організація перекладацького процесу та правильне виконання всіх необхідних завдань на кожному етапі безпосередньо впливає на структуру й ефективність всієї проєктної роботи.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У ході даної роботи на базі фахових наукових та професійноорієнтованих джерел та практичного проєкту було визначено основні етапи перекладацького процесу. Для кожного з етапів визначено компетенції, вміння та навички, необхідні перекладачеві для успішної роботи з інструментами автоматизованого перекладу та додатковими засобами для забезпечення якості тексту та його відповідності встановленим вимогам.

Сучасний перекладач має вміти працювати в різних САТ-програмах, користуватися їх функціями, зокрема перекладацькою пам'яттю, пошуком конкорданс, термінологічною базою та вбудованими засобами перевірки якості. Необхідно також отримувати практичні навички постредагування, оскільки в галузі перекладу зростає використання машинного перекладу.

Процес перекладу складається з кількох послідовних етапів, пов'язаних між собою, кожен із яких потребує від перекладача певних компетенцій і розуміння технічної складової роботи над проєктом, щоб належним чином оптимізувати свою роботу та підвищити продуктивність.

Мовна компетенція письмового перекладача включає в себе не лише вільне володіння граматично коректним писемним мовленням у його лексичному та стилістичному різноманітті, але й розуміння структури мов, з якими він працює, та ґрунтовну ознайомленість з чинними мовними нормами та стандартами. Саме воно дозволяє створювати правила для автоматичної перевірки типових помилок, таким чином істотно підвищуючи якість перекладу та заощаджуючи час.

Професія перекладача не обмежується знанням мови. Володіння технічними засобами та специфічними комп'ютерними навиками для перекладу надає конкурентну перевагу потенційному кандидату на відповідну посаду. Високий рівень таких знань та навиків також підвищує продуктивність роботи та якість перекладених письмових текстів.

Отримані дані можуть бути використані для актуалізації навчальних планів студентів з метою покращення їхньої підготовки до майбутнього працевлаштування. Представлений у роботі підхід орієнтованого на формування комп'ютерних навиків навчання перекладу за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення та перекладацьких проєктів доцільно впровадити до навчального процесу у межах практичних курсів з перекладу.

Без володіння відповідними компетенціями перекладач на сьогодні вже не в змозі задовольняти вимоги до якості кінцевого продукту та витримувати темпів виконання перекладацьких замовлень. Опанування цими компетенціями ще на етапі підготовки перекладача істотно підвищує його шанси на успішне працевлаштування та здатність витримувати конкуренцію у перекладацькій галузі.

ZUSAMMENFASSUNG

Im Rahmen dieser Arbeit wurden die Hauptschritte des Übersetzungsprozesses auf der Grundlage professioneller wissenschaftlicher und beruflich orientierter Quellen und eines praktischen Projekts herausgefunden. Für jeden Schritt werden Kompetenzen, Fähigkeiten und Fertigkeiten identifiziert, die ein Übersetzer benötigt, um erfolgreich mit automatisierten Übersetzungsinstrumenten und zusätzlichen Programmen zu arbeiten, die es erlauben, die Qualität des Textes und die Einhaltung der festgelegten Anforderungen sicherzustellen.

Der moderne Übersetzer muss bereit sein, in verschiedenen CAT-Programmen zu arbeiten und deren Funktionen wie Übersetzungsspeicher, Konkordanzsuche, Terminologie und integrierten Tools zur Qualitätskontrolle zu nutzen. Es ist auch notwendig, praktische Posteditingfertigkeiten zu entwickeln, da maschinelle Übersetzung immer mehr verwendet wird.

Der Übersetzungsprozess besteht aus mehreren konsequenten Schritten, in denen der Übersetzer über bestimmte Kompetenzen und ein Verständnis der technischen Komponente der Projektarbeit verfügen muss, um seine Arbeit richtig zu optimieren und die Produktivität zu steigern.

Die Sprachkompetenz eines Übersetzers umfasst nicht nur die Beherrschung der grammatikalisch korrekten Schriftsprache in ihrer lexikalischen und stilistischen Vielfalt, sondern auch das Verständnis der Struktur der Sprachen, mit denen er arbeitet, und die Grundkenntnisse der aktuellen Sprachnormen und -standards. Sie können helfen, Regeln für automatische Überprüfung der häufigen Fehler zu erstellen, wodurch die Qualität der Übersetzung erheblich verbessert und Zeit gespart wird.

Der Beruf des Übersetzers erfordert nicht nur Sprachkenntnisse. Computerkompetenz und Fähigkeit, verschiedene technische Mittel beim Übersetzen zu gebrauchen, erhöht wesentlich die Produktivität und Qualität übersetzter Texte.

Der Einsatz des in der Arbeit vorgestellten Ansatzes, der auf dem Ausbau der Computerkompetenzen im Übersetzungstraining mit Hilfe spezieller Software- und Übersetzungsprojekte beruht, in die praktischen Übersetzungskurse würde die Qualität der Vorbereitung der Übersetzer wesentlich steigern.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Залужний Р. Г. Комп'ютерні навички перекладача. *Львівський національний університет*. 2020. URL: <https://lingua.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/Konkursna-robota-APEL-SYNOVYY-BORYS.pdf>.
2. Залужний Р. Г. Комп'ютерні навички перекладача. *Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Том VIII: діалог у розвитку науки та освіти*. Конін – Ужгород – Київ – Херсон, 2020. С. 240–242.
3. Івашкевич Л. С., Залужний Р. Г. Перекладацький процес і інструменти його забезпечення. *Науковий журнал «Молодий вчений»*, 2020. № 4. С. 651–657.
4. About Translation Memory Matches. SDL Help. URL: http://producthelp.sdl.com/sdl%20trados%20studio/client_en/Edit_View/TMs/EVWorkingwithTMsAbout_Translation_Memory_Matches.htm (дата звернення: 15.03.2020).
5. ApSIC Xbench Documentation. URL: <https://docs.xbench.net/user-guide/overview/https://docs.xbench.net/user-guide/overview/> (дата звернення: 24.04.2020).
6. Average typing speed infographic. 2019. URL: <https://www.ratatype.com/learn/average-typing-speed/> (дата звернення: 17.03.2020).
7. Boretz A. AppTek Launches Hybrid Machine Translation Software / Adam Boretz. 2009. URL: <https://www.speechtechmag.com/Articles/News/News-Feature/AppTek-Launches-Hybrid-Machine-Translation-Software-52871.aspx> (дата звернення: 25.04.2020).
8. Bowker L. *Computer-Aided Translation Technology: A Practical Introduction*. Ottawa: University of Ottawa Press, 2002. 185 с.
9. Bundgaard K. (Post-)Editing – A Workplace Study of Translator-Computer Interaction at Textminded Danmark A/S / Århus, 2017.

10. CAT Tools vs. Machine Translation: What's the Best Method? 2015. URL: <https://asianabsolute.co.uk/blog/2015/12/21/cat-tools-vs-machine-translation-whats-the-best-method/> (дата звернення: 07.05.2020).
11. Christensen T. Translation-Memory (TM) Research: What Do We Know and How Do We Know It? *Hermes*, 2010. № 44. С. 89–101.
12. Development and implementation of quality management systems in translation agencies. 2015. URL: <https://technolex.com/articles/development-and-implementation-of-quality-management-systems-in-translation-agencies.html> (дата звернення: 15.04.2020).
13. Hutchins J. *An Introduction to Machine Translation*. Cambridge: University Press, 1992. 351 с.
14. ISO 30042:2019. Management of terminology resources — TermBase eXchange (TBX). 2019. 42 с. (Міжнародна організація зі стандартизації)
15. Karsch B. Terminology Management and MT. *Circuit*, 2012. № 117. С. 11–14.
16. Krüger R. Technologieinduzierte Verschiebungen in der Tektonik der Translationskompetenz. *trans-kom*. 2018. № 11. С. 104–137.
17. Krüger R. Von Netzen und Vektoren – Neuronale maschinelle Übersetzung. *MDÜ*, 2017. № 63. С. 38–44.
18. Lehrberger J., Boreau L. *Machine Translation: Linguistic Characteristics of MT Systems and General Methodology of Evaluation*. Amsterdam: John Benjamins Publishing, 1988. 240 с.
19. Linn A. Microsoft reaches a historic milestone, using AI to match human performance in translating news from Chinese to English. 2018. URL: <https://blogs.microsoft.com/ai/chinese-to-english-translator-milestone/> (дата звернення: 20.04.2020).
20. Lombardino R. CAT Tools In Literary Translation: What Are They Good For? 2015. URL: <http://rafalombardino.com/news/2018/1/4/cat-tools-in-literary-translation-what-are-they-good-for> (дата звернення: 20.03.2020).

21. Match rates from translation memories and LiveDocs. URL: <https://docs.memoq.com/current/en/Things/things-match-rates-from-translation-m.html> (дата звернення: 09.05.2020).
22. Melby A. Interview to Jost Zetzsche. 2013. URL: <http://www.internationalwriters.com/BigWave/BigWaveAKM.htm> (дата звернення: 19.02.2020).
23. Melby A. Multi-level translation aids in a distributed system. *Linguistic Series*. 1982. № 47. С. 215–220.
24. O'Brien S. Translation as human-computer interaction. *Translation Spaces*. 2012. № 1. С. 101–122.
25. Pseudo-translation plugin setting. URL: <https://docs.memoq.com/current/en/Places/pseudo-translation-plugin-sett.html> (дата звернення: 10.05.2020).
26. Рум А. The Moving Text: Localization, translation, and distribution. Amsterdam, 2004. 166 с.
27. Рум А. Translation skill-sets in a machine-translation age. *Meta*. 2013. № 58. С. 487–503.
28. Naomi S. Baron. Reading in a digital age. 2017. URL: <http://kappanonline.org/reading-digital-age/> (дата звернення: 25.05.2020).
29. Research Study 2016: Translation Technology Insights. 2017. URL: <https://www.sdl.com/software-and-services/translation-software/research/> (дата звернення: 15.04.2020).
30. Tabor J. CAT tool use by translators: what are they using. 2019. URL: <https://go.proz.com/blog/cat-tool-use-by-translators-what-are-they-using> (дата звернення: 27.03.2020).
31. Teixeira C. C. The Impact Of Metadata On Translator Performance: How Translators Work With Translation Memories And Machine Translation : дис. докт. філ. наук / Tarragona, 2014. 225 с.

32. Translation Agency: Behind the Scenes. 2016. URL: <https://technolex.com/articles/za-kulisami-byuro-perevodov.html> (дата звернення: 13.04.2020).
33. What is ABBYY | Key Facts. URL: <https://www.abbyy.com/en-ee/company/key-facts/> (дата звернення: 03.03.2020).

ДОДАТОК А

Фрагмент документа, експортованого для попереднього перегляду

276	Translated (100%)	Handwäsche für Schwarzes	Ручне прання чорної білизни
277	Translated (CM)	WetClean	WetClean
278	Translated (0%)	Extraprogramm:	Додаткова програма:
279	Translated (0%)	DampfglättenPlus	Розгладження парюю Плюс
280	Translated (0%)	<491/><496/><497><502/></497><507/>	<491/><496/><497><502/></497><507/>
281	Translated (100%)	An die Zukunft angeschlossen	Відповідність вимогам майбутнього
282	Translated (0%)	Standardmäßiger WLAN Anschluss in allen Adora Modellen sorgt für sichere Verbindung zur digitalen V-ZUG-Home Welt.	Підключення безпроводної мережі входить до стандартної комплектації всього модельного ряду Adora та використовується для безпечного з'єднання з цифровим світом V-ZUG-Home.
283	Translated (100%)	Vorteile:	Переваги:
284	Translated (CM)	App für Android und Apple iOS gratis verfügbar	безкоштовний додаток для Android і Apple iOS;
285	Translated (73%)	Benachrichtigungen z.B. bei Programmende	сповіщення, зокрема про кінець програми;
286	Translated (100%)	Statusabfrage jederzeit möglich	перегляд стану в будь-який час;
287	Translated (CM)	Einfache Anpassung der Benutzereinstellungen	просте встановлення користувацьких налаштувань;
288	Translated (CM)	Software-Updates auf Knopfdruck	оновлення програмного забезпечення одним натисканням кнопки;
289	Translated (CM)	Zugriff auf wertvolle Tipps und Tricks zum Waschen	доступ до корисних рекомендацій і порад щодо прання.
290	Translated (0%)	<542/><547/><548><553/></548><558/>	<542/><547/><548><553/></548><558/>
291	Translated (0%)	Farbechte Trommelbeleuchtung	Освітлення барабана в справжніх кольорах
292	Translated (0%)	Die Beleuchtung des Trommelinnenraums in allen Adora Waschmaschinen und Trocknern erleichtert das Beladen und Entladen.	Освітлення внутрішнього простору барабана в усіх пральних машинах і сушарках Adora полегшує завантаження та розвантаження.
293	Translated (100%)	Highlights:	Особливості:
294	Translated (0%)	Keine Kleidungsstücke mehr übersehen	більше жодних непомічених речей;
295	Translated (0%)	Optimal in dunkleren Räumen	зручно використовувати в темних приміщеннях;

ДОДАТОК Б

Фрагмент вмісту перекладацької пам'яті

23	Design, Ergonomie und Funktionalität.	новий рівень дизайну, ергономічності та функціональності.	
24	Highlights:	Особливості:	
25	Alle Adora Waschpulvergeräte mit einheitlichem, vollfarbigem TouchDisplay	уніфікований повнокольоровий сенсорний екран TouchDisplay на всіх приладах для прання Adora.	П
26	45 ° Schwenkblende für hohe Bedienungshöhe	рухома на 45° панель керування для зручного використання.	П
27	Puristisches Design	мінімалістичний дизайн.	П
28	Neue, einfache Gerätetypen	нові, прості назви приладів.	П
29	V-ZUG Extras	Додаткові можливості V-ZUG	
30	Die V-ZUG Adora Waschmaschinen und Wäschetrockner maschen die Hausarbeit dank einzigartiger Extras noch leichter.	Завдяки додатковим можливостям пральні машини й сушарки для білизни V-ZUG Adora ще більше полегшують роботу по дому.	
31	V-ZUG DualDü — zwei Trocknungsgeräte in einem	V-ZUG DualDü — два пристрої для сушіння в одному.	П
32	V-ZUG OptiDos — automatische Waschmitteldosierung	V-ZUG OptiDos — автоматичне дозування миючого засобу.	П
33	Langlebige Geräte dank Vibration Abschöbng System (VAS)	тривалий термін служби пристроїв завдяки системі поглинання вібрації (VAS);	П
34	WLAN und Trommelbelüchtng bei allen V-ZUG Adora Waschpulvergeräten als Standard	безпроводна мережа та освітлення барабана як стандарт у всіх приладах для прання V-ZUG Adora.	П
35	Verbunden mit der Zukunft	Зв'язок із майбутнім	
36	Alle Adora Waschmaschinen und Wäschetrockner sind standardmässig mit einem WLAN-Modul ausgestattet und ermöglichen eine sichere Verbindung zur digitalen V-ZUG-Home Welt.	До стандартної комплектації всіх пральних машин і сушарок для білизни Adora входить модуль безпроводної мережі для безпечного з'єднання з цифровим світом V-ZUG-Home.	П
37	App für Android und Apple iOS gratis verfügbar	безкоштовний додаток для Android і Apple iOS;	П
38	Benachrichtigungen bei Programmende	сповіщення про завершення програми.	П
39	Statusabfrage jederzeit möglich	перегляд стану в будь-який час;	П
40	Einfache Anpassung der Benutzerzeleinstellungen	просте встановлення користувацьких налаштувань;	П
41	Software-Updates auf Knopfdruck	оновлення програмного забезпечення одним натисканням кнопки;	П
42	Zugriff auf wertvolle Tipps und Tricks zum Waschen	доступ до корисних рекомендацій і порад щодо прання.	П
43	► Highlights Die V-ZUG Adora Waschmaschinen spragen mit der Eco-Taste bzw. verschiedenen EcoHybrid Stufen Wasser und Energie.	► Особливості Кнопка Eco та різні рівні EcoHybrid пральних машин V-ZUG Adora заощаджують воду та електроенергію.	
44	Dank des V-ZUG EcoManagements ist der Verbrauch jedes einzelnen Waschganges klar ersichtlich.	Завдяки функції V-ZUG EcoManagement чітко видно витрати для кожного окремого циклу прання.	
45	OptiTime ist eine intelligente Startaufschubfunktion, welche die zur Verfügung stehende Zeit optimal nutzt, um noch ökologischer zu waschen.	Інтелектуальна функція відкладення початку роботи OptiTime оптимально використовує доступний час, щоб зробити прання ще екологічнішим.	
46	Auch Waschmittel lässt sich spragen — mit OptiDos dosiert die AdoraWaschen automatisch und präzise das Waschmittel.	За допомогою функції OptiDos пральні машини AdoraWash автоматично й точно дозують миючий засіб, заощаджуючи його.	
47	Spartam waschen mit V-ZUG AdoraWaschen V6000	Економічне прання з пральними машинами V-ZUG AdoraWash V6000	
48	Automatisch ökologisch verhalten und dabei Geld spragen:	Автоматична й екологічно дружна робота, що сприяє заощадженню коштів.	

ДОДАТОК В

Результати перевірки орфографії за допомогою Xbench

ArSIC Xbench Spell Checker (Ukrainian)

Addendums Settings Help

Exclusions ▾ Currently Excluding: Words with numbers, Mixed case words in source, Segments with source=target

Unknown Words

Word	Instances	Sample
Антикліц	1	V-ZUG Антикліц
SilentPlus	1	функція SilentPlus для надзвичайно тихої роботи з рівнем шуму всього 60 дБА;
ТЕСТЕХ	1	...максимальний рівень делікатного прання (підтверджено компанією ТЕСТЕХ) завдяки особливій мікроструктурі та 14...
фотокаталізу	1	...із використанням пари та особливої технології фотокаталізу видаляється 99,99 % мікробів і...
повнокольоров...	1	уніфікований повнокольоровий сенсорний екран TouchDisplay на всіх приладах для прання Adora;
повнокольоров...	1	елементарне, інтуїтивне керування за допомогою повнокольорового сенсорного екрана TouchDisplay;
повнокольор...	1 of 1	відображення сповіщень про вміст ємності V-ZUG OrbitDos на повнокольоровому сенсорному екрані TouchDisplay;
дБА	1	функція SilentPlus для надзвичайно тихої роботи з рівнем шуму всього 60 дБА;
екологічнішим	1	...початку роботи OrbitTime оптимально використовує доступний час, щоб зробити прання ще екологічнішим.
екстраделікат...	1	екстраделікатна програма
AdoOptaDru	1	...V-ZUG AdoOptaDru і V-ZUG AdoOptaDru можна придбати з дверцятами, що...
EcoMaпадегт...	1	Завдяки функції V-ZUG EcoMaпадегт чітко видно витрати для кожного окремого циклу прання.
AdoOptaWash	1	Система входить до стандартного комплекту поставки всіх пральних машин AdoOptaWash і AdoOptaWash.
DualDru	1	Далі наведено принцип роботи DualDru.
EM	1	...ZUG EcoMaпадегт (посилання на V-ZUG EM) ми пропонуємо ряд функцій для...
OrbitDos	1	Інформацію про роботу функції OrbitDos наведено за посиланням нижче.
finish	1	WetClean finish*
RefreshVidler	1	Завдяки стриманому дизайну RefreshVidler легко інтегрувати в сучасний будинок
повнокольор...	2	повнокольоровість;
мінімалістичн...	2	мінімалістичний дизайн;
Eco	2	функція V-ZUG Eco;
год	2	...ефективні витрати води й електроенергії (літр/кг-год), а також статистичні дані.
СombyAdoга...	3	...в приміщенні, яке тепер доступне в приладі V-ZUG CombyAdoгаDru u4000 DualDru.
VAS	4	тихі пристрої з низьким рівнем вібрації (VAS).

Instance 1 of 1

Tankinhaltsmeldung von V-ZUG OrbitDos wird auf dem vollfarbigen TouchDisplay dargestellt

відображення сповіщень про вміст ємності V-ZUG OrbitDos на повнокольоровому сенсорному екрані TouchDisplay.

Elapsed Time 27:45ms Total Words: 3 573 (1 302 word/s)

Real Misspellings

OK Cancel Help About...

ДОДАТОК Г

Приклад пошуку конкорданс

V-ZUG_Marketing_deCH_ukUK_V_Zug_deCH_ukUK_de-CH_uk-UA - Поиск конкорданс		V-ZUG_Marketing_deCH_ukUK_V_Zug_deCH_uk-UA - Поиск конкорданс	
Textilien		Поиск в исходном тексте	
Ideal für nicht-waschbare Textilien wie Anzüge oder exklusive Blusen.	100%	Чудовий варіант для одягу, який не підлягає пранню, як от костюми або ексклюзивні блузки.	<div style="background-color: #d9ead3; padding: 2px;">Фірменпрофі</div> <div style="background-color: #d9ead3; padding: 2px;">Üb von</div> <div style="background-color: #d9ead3; padding: 2px;">euBA</div> <div style="background-color: #d9ead3; padding: 2px;">Проектн.</div> <div style="background-color: #d9ead3; padding: 2px;">448648</div> <div style="background-color: #d9ead3; padding: 2px;">Stichwort</div> <div style="background-color: #d9ead3; padding: 2px;">Firmenprofi</div> <div style="background-color: #d9ead3; padding: 2px;">Üb von</div> <div style="background-color: #d9ead3; padding: 2px;">euBA</div>
Neutralisiert unerwünschte Gerüche aus den Textilien	100%	видалення небажаних запахів із тканин;	<div style="background-color: #5bc0de; padding: 2px;">П</div> <div style="background-color: #5bc0de; padding: 2px;">Проектн.</div> <div style="background-color: #5bc0de; padding: 2px;">448648</div> <div style="background-color: #5bc0de; padding: 2px;">Stichwort</div> <div style="background-color: #5bc0de; padding: 2px;">Firmenprofi</div> <div style="background-color: #5bc0de; padding: 2px;">Üb von</div> <div style="background-color: #5bc0de; padding: 2px;">euBA</div>
Für delikate Textilien bietet der V-ZUG RefreshButler die richtige Pflege.	100%	V-ZUG RefreshButler gewährleistet eine optimale Pflege der delikatsten Textilien.	<div style="background-color: #5bc0de; padding: 2px;">Проектн.</div> <div style="background-color: #5bc0de; padding: 2px;">448648</div> <div style="background-color: #5bc0de; padding: 2px;">Stichwort</div> <div style="background-color: #5bc0de; padding: 2px;">Firmenprofi</div> <div style="background-color: #5bc0de; padding: 2px;">Üb von</div> <div style="background-color: #5bc0de; padding: 2px;">euBA</div>
Schonende Pflege für wertvolle Textilien	100%	Делікатний догляд дорогих тканей	<div style="background-color: #5bc0de; padding: 2px;">Проектн.</div> <div style="background-color: #5bc0de; padding: 2px;">448648</div> <div style="background-color: #5bc0de; padding: 2px;">Stichwort</div> <div style="background-color: #5bc0de; padding: 2px;">Firmenprofi</div> <div style="background-color: #5bc0de; padding: 2px;">Üb von</div> <div style="background-color: #5bc0de; padding: 2px;">euBA</div>
V-ZUG-Waschhaushaltsgeräte sind leistungsstark, schonend zu wertvollen Textilien und simpel in der Bedienung.	100%	Прилади для прання V-ZUG мають високу потужність і просте керування та делікатно працюють з одягом із дорогих тканин.	<div style="background-color: #5bc0de; padding: 2px;">Проектн.</div> <div style="background-color: #5bc0de; padding: 2px;">448648</div> <div style="background-color: #5bc0de; padding: 2px;">Stichwort</div> <div style="background-color: #5bc0de; padding: 2px;">Firmenprofi</div> <div style="background-color: #5bc0de; padding: 2px;">Üb von</div> <div style="background-color: #5bc0de; padding: 2px;">euBA</div>
Für alle als waschbar ausgezeichnete Textilien möglich	100%	можна застосовувати до всіх типів тканин, придатних для прання.	<div style="background-color: #5bc0de; padding: 2px;">П</div> <div style="background-color: #5bc0de; padding: 2px;">Проектн.</div> <div style="background-color: #5bc0de; padding: 2px;">448648</div> <div style="background-color: #5bc0de; padding: 2px;">Stichwort</div> <div style="background-color: #5bc0de; padding: 2px;">Firmenprofi</div> <div style="background-color: #5bc0de; padding: 2px;">Üb von</div> <div style="background-color: #5bc0de; padding: 2px;">euBA</div>
Alle Textilien werden schonend und perfekt gereinigt und liegen nur der dem Programm anstandslos wieder in der Maschine	100%	Усі тканини делікатно й ретельно очищуються та перебувають в мийному дозичні лише відведенні для цього.	<div style="background-color: #5bc0de; padding: 2px;">Проектн.</div> <div style="background-color: #5bc0de; padding: 2px;">448648</div>
V-ZUG_Marketing_deCH_ukUK		05.11.2019 16:05:02 D00\User	

